

“What attracts people
most, it would appear, is
other people”

WILLIAM WHYTE, AMERIKANSK STADSLIVSEXPERT

SAMMANFATTNING

”Levande stadsmiljö” är ett begrepp som flitigt används i planeringsdokument och stadsbyggnadsdebatt. Alla vill skapa levande platser, men alltför ofta misslyckas vi med detta i nya stadsmiljöer. Med studien Levande stadsmiljö vill Jernhusen utveckla kunskapen om vad som gör en plats levande. I studien utvecklas också ett stadslivsindex, ett verktyg för att utvärdera både befintliga och planerade platser.

För att kunna svara på vad som gör en plats levande har trettio befintliga platser i Stockholm, Göteborg och Malmö studerats. Platserna ligger i citymiljöer. Totalt har 1500 personer på platserna intervjuats om hur levande de upplever platsen på en skala mellan 1 och 10. Detta har gett ett stadslivsindex för varje plats.

Platserna användning, utformning och läge i staden har också studerats. Bland annat har observationer av flöden och människor som stannar på platsen genomförts, omkringliggande täthet och anslutande stråk analyserats och platsernas utformning vad gäller till exempel ljusförhållanden, bebyggelse, träd och sittplatser registrerats.

Samband mellan stadslivsindex och olika platskvaliteter har analyserats. Analysen visar att det finns ett antal platskvaliteter som påverkar hur levande en plats upplevs. Baserat på sambandsanalyser har ett stadslivsindex tagits fram.

STADSLIVSINDEX

Stadslivsindexet bygger på resultatet av studien av de trettio platserna. Indexet är ett verktyg för att analysera både befintliga platser (för att identifiera vilka kvaliteter som saknas) och planerade platser (för att se om platsen har förutsättningar att bli levande). Platskvaliteterna kan delas in i tre teman: ”Lätt att nå”, ”Mycket att göra” och ”Härligt att vara”

LÄTT ATT NÅ

Att platsen är lätt att nå handlar bland annat om att den ligger vid ett huvudstråk, att den ligger i ett område med hög täthet och att det är nära till bra kollektivtrafik.

MYCKET ATT GÖRA

Att det finns mycket att göra på platsen handlar bland annat om att det finns ett stort utbud av butiker, restauranger och kultur; att det finns sittplatser; att många stannar till på platsen och att det finns någon speciell upplevelse, till exempel en lekvänlig fontän.

HÄRLIGT ATT VARA

Att det är härligt att vara på platsen handlar om platsens upplevelsemässiga kvaliteter. Det handlar bland annat om att platsen är lagom stor, inte har för mycket biltrafik och att fasaderna på de omkringliggande platserna är utformade på ett attraktivt sätt.

STADSLIVSBETYG

intervjuer

RUMSLIGA VARIABLER

analys & korrelationer

STADSLIVSINDEX

planeringsverktyg

LEVANDE STADSMILJÖ

målbild

INNEHÅLL

INLEDNING 3

Förord	5
Metod	6
Detta har vi analyserat	9

AKTUELLT KUNSKAPSLÄGE 11

STADSLIVET PÅ PLATSERNA 17

Tre torg värderas högst	18
Lilla Torg	20
Södergatan	21
Hamngatan	22
Plats 4-10 Malmö	24
Västra Kungssportsplatsen	26
Harry Hjärnes plats	27
Magasinsgatan	28
Plats 4-10 Göteborg	30
Stureplan	32
Hötorget	33
Biblioteksgatan	34
Plats 4-10 Stockholm	36
Så beskrivs platserna i intervjuerna	38
Täthet och blandning kring platserna	39
Antal besökare på platserna	40

Hur många stannar till på platserna	41
Mångfald av aktiviteter	42
Serviceutbud på platserna	43

VAD SKAPAR EN LEVANDE STADSMILJÖ? 45

Analys av statistiska samband	46
Vad skapar levande gator?	47
Vad skapar levande torg?	48
Vad påverkar hur platsen används?	49

STADSLIVSINDEX 53

Indikatorer för en levande stadsmiljö	54
Levande stadsmiljö – Lätt att nå	55
Levande stadsmiljö – Mycket att göra	56
Levande stadsmiljö – Härligt att vara	57
Beräkning av stadslivsindex	58
Exempel på hur stadslivsindexet beräknas	59
Hur ska jag mäta?	60
Stadslivsindex för några platser	62

DISKUSSION 65

BESTÄLLARE

Jernhusen

Eva Eliasson
Daniel Markström
Anna Bergström

KONSULTER

Helena Lundin Kleberg
Alexander Ståhle
Karin Lundgren
Malin Dahlhielm
Staffan Swartz

Juni 2019

INLEDNING

FÖRORD

LEVANDE PLATSER ÄR HÅLLBARA PLATSER

Vad skapar egentligen stadsliv? Och kan man enkelt mäta och påverka stadslivet på en plats?

Det är frågor vi dagligen ställer oss själva i arbetet med att omvandla våra stationsområden till integrerade delar av staden. Vi vill skapa platser där människor trivs och vill bo och arbeta och då behöver vi förstå vilka faktorer som skapar levande stadsmiljöer. Är det bara innehållet i bottenvåningarna som påverkar eller spelar innehållen i husen lika stor roll? Har platsernas storlek någon betydelse och vilken påverkan har läget vid stationen och all kollektivtrafik egentligen?

Nu är vi lite klokare. Folk drar folk helt enkelt. De platser i city som är lätta att nå, härliga att vara på och som erbjuder mycket att göra har bäst potential att få ett vitalt stadsliv och därmed bli trygga platser som lockar både stadsbor och besökare. Vi har förmånen att utveckla platser mitt i city med stora naturliga flöden från stationerna och denna studie visar att det ger oss ett enormt bra utgångsläge, men vi vet också att om platserna utanför stationerna ska bli levande så måste vi lyckas få människor att stanna till och helst söka sig dit även om de inte ska resa.

Studiens resultat och verktyget stadslivsindex kommer hjälpa oss i våra stora stadsutvecklingsprojekt i bland annat Stockholm, Göteborg och Malmö. Nu har vi ett verktyg för att både utvärdera befintliga platser och hitta deras potential. Målet är att skapa trygga, levande stadsmiljöer som förblir attraktiva över tid och gör det enklare att välja kollektivt resande.

Det är hållbart på många sätt.

Kerstin Gillsbro, vd Jernhusen

METOD

För att förstå vad som skapar levande platser har trettio befintliga platser i Malmö, Göteborg och Stockholm studerats. Arbetet inleddes med en workshop kring frågeställning och val av platser. Besökare på platserna har intervjuats om hur levande platsen är, och en stor mängd data kring användning och utformning av platserna har samlats in. Genom att studera samband mellan intervjuvar (stadslivsbetyg) och platsernas användning och utformning har variabler som påverkar stadslivsbetyget identifierats. Detta ligger i sin tur som grund till ett stadslivsindex.

Studien är avgränsad till citymiljöer, det vill säga centrala delar av staden som används av och berör hela stadens invånare.

Studien har genomförts i sju steg som presenteras nedan.

1. WORKSHOP MED AKTÖRER INOM STADS-UTVECKLING

Studien inleddes med en workshop med tio aktörer inom stadsutveckling. Syftet med workshoppen var att ringa in frågeställningarna och identifiera utmaningarna med studien. Ytterligare ett syfte var att identifiera vilka platser som skulle studeras i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Medverkande på workshoppen

Johan Emanuelson, avdelningschef strategiavdelningen Malmö stadsbyggnadskontor

Björn Siesjö, stadsarkitekt Göteborgs Stad

Torleif Falk, stadsarkitekt Stockholms Stad

Tatjana Joksimović, planchef Länsstyrelsen Stockholm

Viktoria Walldin, socialantropolog White arkitekter

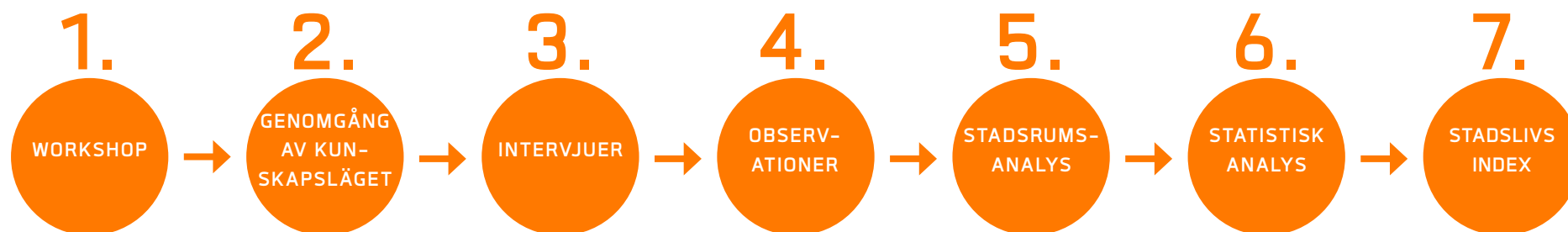
Daniella Waldfogel, näringspolitisk expert Stockholms Handelskammare

Rudolf Antoni, vice VD och utvecklingschef, Fastighetsägarna

Ann Wiberg, dåvarande chef stadsutveckling Jernhusen

Daniel Markström, regionchef Stockholm Jernhusen

Eva Eliasson, kommunikationsstrateg Jernhusen

2. GENOMGÅNG AV KUNSKAPSLÄGET

Det finns ett antal befintliga metoder för att utvärdera och skapa attraktiva platser. Ett par av dessa har varit en viktig inspiration till den här studien, framför allt vad gäller vilka variabler som skulle studeras för de olika platserna.

3. INTERVJUER OCH STADSLIVSBETYG

50 korta intervjuer per plats resulterade i totalt 1 500 enkätsvar. De intervjuade fick svara på frågan "Hur levande upplever du den här platsen?" med en tiogradig skala, där 1 betydde "Inte alls levande" och 10 "Väldigt levande". Levande definierades som "En händelserik plats du gärna besöker för att uppleva folkliv". Intervjuerna genomfördes på vardagar från augusti till oktober 2018. De svarande fick också möjlighet att motivera sin bedömning med egna ord, och uppge bostadsort. Ett jämnt urval av kön och åldrar eftersträvades under intervjuerna.

Genskjutsintervjuerna resulterade i ett genomsnittsbetyg för varje plats, ett så kallat stadslivsbetyg.

4. OBSERVATIONER

Stadslivsobservationer av platserna genomfördes under augusti och september. Under två heldagar, en vardag och en helg, mättes gångflöden och vistelse på platserna. Observationerna genomfördes från klockan åtta på morgonen till tio på kvällen för att fånga variationer över dygnet.

Gångflöden uppmättes genom att antal gående räknades vid entrépunkterna till platsen under fem

minuter per mättimme. Gångflöden mättes vid sju tillfällen per dag.

Vistelse, det vill säga personer som stannar till en stund på platsen, observerades under 15 minuter per mättimme. Vistelse observerades vid fyra tillfällen per dag och plats. Vilken aktivitet som personerna ägnade sig åt registrerades också.

5. INVENTERING OCH STADSRUMSANALYS

En stor mängd data kring olika stadsbyggnadsvariabler har inventerats och sammanställts för de olika platserna. Det handlar bland annat om inventering av fasaders utformning, användning av bottenvåningar, byggnadernas innehåll, förekomst av träd, sittplatser och konstverk. Befintliga data för bland annat buller och biltrafik har sammanställts. Platsernas läge i staden har analyserats utifrån bland annat täthet, blandning och sammankopplande stråk. En lista på samtliga analyser finns på sidan 9.

6. STATISTISKA SAMBAND

För att förstå vad som påverkar hur levande platsen upplevs har statistiska samband mellan stadslivsbetyg och olika stadsbyggnadsvariabler (både hur platsen används och hur den är utformad) studerats med hjälp av korrelationsanalyser. Samband mellan stadsmiljöns utformning och hur den används har också studerats.

7. STADSLIVSINDEX

Baserat på analysen av statistiska samband, motiveringar i genskjutsintervjuer samt tidigare studier av användning och upplevelse av stadsrum har ett antal indikatorer för levande stadsmiljö tagits fram. Indikatorerna sätts samman till ett index, där varje indikator vikt utgår från studiens resultat.

1500 intervjuer
117 000 gående som registrerats
5 300 vistande som registrerats
5,6 km inventerad fasad
3 490 inventerade platser på uteserveringar
220 inventerade träd
385 inventerade verksamheter i bottenvåningen

EXEMPEL PÅ INSAMLAD DATA

Foto: Holger Ellgaard, Wikipedia / CC-BY-SA-4.0

DETTA HAR VI ANALYSERAT

Följande variabler för de trettio platserna har inventerats. Sambandet mellan dessa variabler och stadsbetyget har sedan studerats i en statistisk analys.

GÅNGFLÖDEN

- *Antal besökare*
- *Flöden standardavvikelse*
- *Flödesvariation (höga och låga flöden)*

VISTELSE

- *Antal vistande*
- *Antal vistelsetyper (olika saker att göra)*
- *Förhållande vistelse-flöde*
- *Vistande uppdelat på åldrar*
- *Blandning kvinnor och män*

HANDEL OCH SERVICE

- *Antal typer av verksamheter*
- *Antal restauranger*
- *Antal butiker*
- *Antal serviceverksamheter*
- *Antal kulturverksamheter/destinationer*
- *Antal hotell*

AKTIVITETER

- *Aktivitetsföremål (t.ex. lekutrustning)*
- *Offentliga sittplatser*
- *Uteserveringsplatser*

TRAFIK

- *Bilfri yta*
- *Andel bilfri yta*
- *Bilflöden*
- *Buller*

STADSRUM

- *Yta*
- *Omkrets*
- *Bottenvåningslängd*
- *Bottenvåningstyper längd*
- *Bottenvåningstyper andel av all fasad*
- *Bottenvåningstyper andel av omkrets*
- *Antal träd*
- *Genomsnittligt våningsantal*
- *Stadsrumsbredd*
- *Stadsrumsproportion (hushöjd-gatubredd)*

- *Antal konstverk*
- *Andel solig yta*
- *Antal bostadsentréer*

LÄGET I STADEN

- *Urbana verksamheter (butik, restaurang-café, kultur) inom 500 m*
- *Gatunätets lokala tillgänglighet (max. integrationsvärde r3)*
- *Gatunätets regionala tillgänglighet (max. integrationsvärde r15)*
- *Boende och arbetande inom 500 meter*
- *Boende inom 500 meter*
- *Arbetande inom 500 meter*
- *Andel boende inom 500 meter*
- *Blandningsindex (boende-arbetande)*
- *Hotell inom 500 meter*

I det här kapitlet presenteras två befintliga modeller för att utvärdera stadsmiljöer: PPS Platsmodell och Gehl Architects 12 kvalitetskriterier för platser. Modellerna har varit viktiga inspirationskällor.

AKTUELLT KUNSKAPSLÄGE

MODELLER FÖR ATT UTVÄRDERA PLATSER

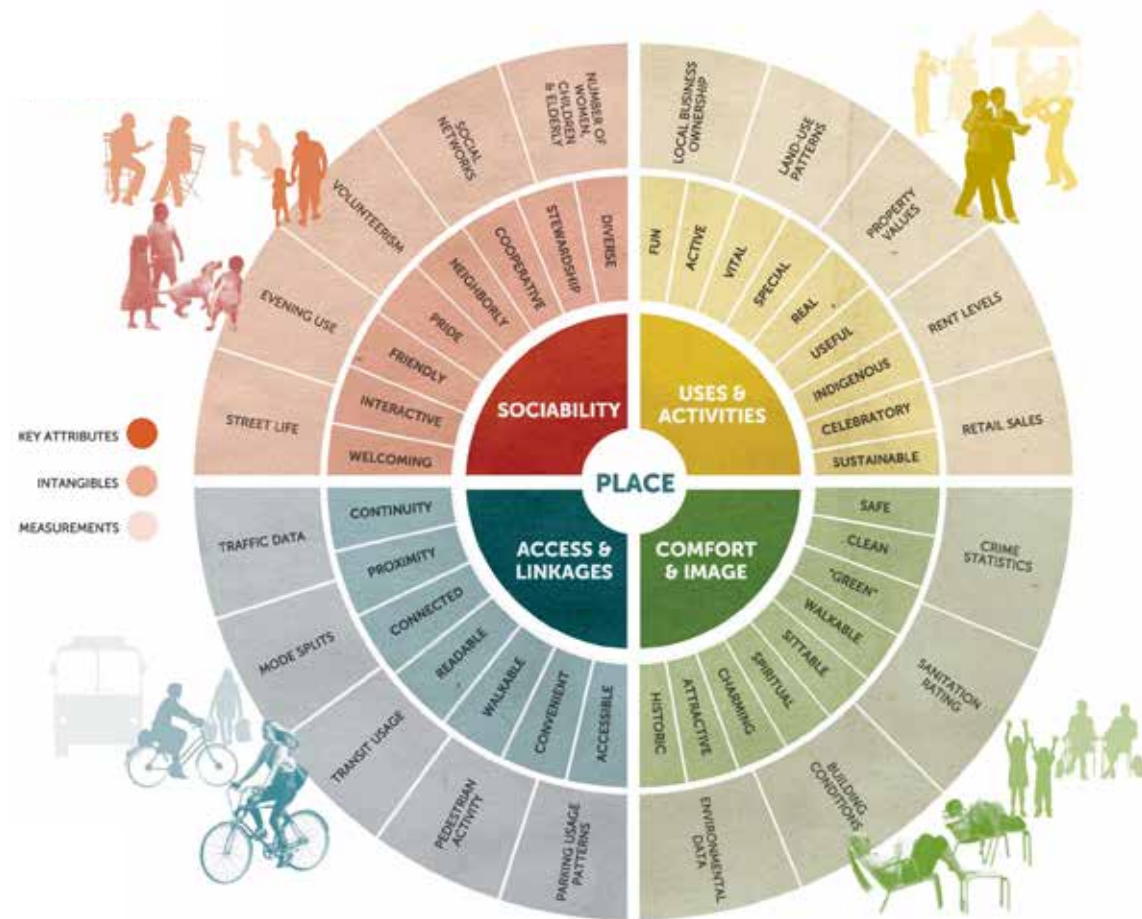
Arbetet med att ta fram en modell för att utvärdera stadsmiljöer inleddes med en genomgång av det befintliga kunskapsläget. Två liknande modeller framstod som mest intressanta, Project for Public Spaces (PPS) platsmodell och Gehl Architects tolv kvalitetskriterier för platser. Modellerna presenteras mer i detalj i det här kapitlet.

Variablerna i dessa två modeller har varit viktiga inspirationskällor i arbetet. Till skillnad från den utvärderingsmodell som har utvecklats i projektet Levande stadsmiljö, saknar både PPS och Gehl architects (i stor utsträckning) kvantitativa gränsvärden. Modellerna fungerar istället som vägledning för att göra kvalitativa bedömningar av platser.

PROJECT FOR PUBLIC SPACES

Den amerikanska organisationen Project for Public Spaces har utifrån studier av mer än 3000 stadsrum över hela världen utvecklat en modell för att förstå och analysera stadsrum. Fyra nyckelindikatorer beskriver en bra plats: platsens funktion som mötesplats, platsens tillgänglighet, platsens användning och platsens komfort och karaktär. De bästa stadsrummen har kvaliteter inom alla fyra indikatorer: de är mötesplatser, är lätta att nå till fots och med cykel, har en stor variation av saker att göra och är välkomnande och trevliga att vistas på.

Med hjälp av platsdiagrammet (se bild till höger) kan ett stadsrum utvärderas. I den inre cirkeln finns de fyra nyckelindikatorerna, i mittencirkeln beskrivs värden kopplade till indikatorerna och i den yttersta

PPS PLATSMODELL

cirkeln finns mätbara faktorer som kan användas för att utvärdera platsen.

TILLGÄNGLIGHET

Tillgänglighet handlar om hur väl platsen hänger samman med omgivningarna, både visuellt och fysiskt. Det ska vara lätt att nå platsen med olika färdmedel och det ska vara trevligt att röra sig som gående kring platsen.

ANVÄNDNING

Aktiviteterna på platsen är för PPS den mest grundläggande pusselbiten för en bra plats: det är därför människor kommer till platsen. Som en tumregel menar PPS att det behöver finnas minst tio saker att göra på en plats, något de beskriver som The power of 10+.

KOMFORT OCH KARAKTÄR

Platsens komfort och karaktär handlar om att det ska vara tryggt och trevligt att vistas på platsen. Det behöver finnas sittplatser med bra mikroklimat, platsen ska vara väl omhändertagen och det ska inte finnas tecken på kriminalitet. Platsen ska också upplevas som trygg vad gäller trafik.

MÖTESPLATS

Den här indikatorn handlar om i vilken grad platsen upplevs som ett ställe där man umgås med vänner, stöter på bekanta och kan interagera med främlingar. Viktiga tecken på det handlar till exempel om hur många människor som besöker platsen, om människor använder sig av platsen regelbundet och kommer dit tillsammans med släkt och vänner.

NÅGRA AV VÄRLDENS BÄSTA TORG OCH GATOR ENLIGT PPS

RYNEK GŁÓWNY, KRAKOW

Foto: Olivier Issaly, Flickr / CC-BY-SA-2.0

BRYANT PARK, NEW YORK

Foto: Walking Geek, Flickr / CC-BY-2.0

PASSEIG DE GRÀCIA, BARCELONA

Foto: **Mary**, Flickr / CC-BY-2.0

BAHNHOFSTRASSE, ZÜRICH

GEHL: 12 KVALITETSKRITERIER FÖR PLATSER

Gehl Architects verksamhet grundar sig på arkitekten och stadslivsexperten Jan Gehls mångåriga arbete med stadsliv och stadsrum. Företaget genomför stadslivsundersökningar av stadsdelar och platser, där man undersöker hur stadsrummet används och platsernas förutsättningar. I stadslivsundersökningarna genomförs gångflödesmätningar och olika typer av observationer av stadsliv. De fysiska förutsättningarna analyseras bland annat med hjälp av modellen 12 kvalitetskriterier för platser.

Modellen är uppdelad i tre teman: skydd (protection), komfort (comfort) och enjoyment (njutning). Temana kan ses som en skala mellan de mest grundläggande förutsättningarna (skydd) till förutsättningar som bidrar till en härlig upplevelse (njutning).

Varje tema innehåller ett antal kriterier, som för varje plats utvärderas med en tregradig skala (hög, mellan, låg). Gehls erfarenhet är att platser som får höga betyg också är populära och välanvända platser.

SKYDD

Det första temat handlar om behovet av att vara skyddad. Bra stadsrum har bra förutsättningar för gående så att personer i alla åldrar kan röra sig tryggt utan risk för olyckor. Bra stadsrum tar också hänsyn till skydd från ett brottsperspektiv, både vad gäller känslan av trygghet och den verkliga tryggheten. Detta säkras genom att det finns människor och aktiviteter på platsen både dag och natt, och att belysningen under den mörka delen av dygnet både skapar

Protection	Protection against traffic and accidents. Do groups across age and ability experience traffic safety in the public space? Can one safely bike and walk without fear of being hit by a driver?	Protection against harm by others. Is the public space perceived to be safe both day and night? Are there people and activities at all hours of the day because the area has, for example, both residents and offices? Does the lighting provide safety at night as well as a good atmosphere?	Protection against unpleasant sensory experience. Are there noises, dust, smells, or other pollution? Does the public space function well when it's windy? Is there shelter from strong sun, rain, or minor flooding?
	Options for mobility. Is this space accessible? Are there physical elements that might limit or enhance personal mobility in the forms of walking, using a wheelchair, or pushing a stroller? Is it evident how to move through the space without having to take an illogical detour?	Options to stand and linger. Does the place have features you can stay and lean on, like a façade that invites one to spend time next to it, a bus stop, a bench, a tree, or a small ledge or niche?	Options for sitting. Are there good primary seating options such as benches or chairs? Or is there only secondary seating such as a stair, seat wall, or the edge of a fountain? Are there adequate non-commercial seating options so that sitting does not require spending money?
	Options for seeing. Are seating options placed so there are interesting things to look at?	Options for talking and listening/hearing. Is it possible to have a conversation here? Is it evident that you have the option to sit together and have a conversation?	Options for play, exercise, and activities. Are there options to be active at multiple times of the day and year?
Comfort	Scale. Is the public space and the building that surrounds it at a human scale? If people are at the edges of the space, can we still relate to them as people or are they lost in their surroundings?	Opportunities to enjoy the positive aspects of climate. Are local climatic aspects such as wind and sun taken into account? Are there varied conditions for spending time in public spaces at different times of year? With this in mind, where are the seating options placed? Are they located entirely in the shadows or the sun? And how are they oriented/placed in relation to wind? Are they protected?	Experience of aesthetic qualities and positive sensory experiences. Is the public space beautiful? Is it evident that there is good design both in terms of how things are shaped, as well as their durability?
Enjoyment			

GEHL ARCHITECTS 12 KVALITETSKRITERIER FÖR PLATSER

trygghet och en bra atmosfär. Skydd handlar slutligen också om upplevelser av mikroklimat: är platsen till exempel skyddad från vind och ljud? Finns det skydd mot regn och starkt solljus?

KOMFORT

Komfort handlar om att det ska vara lätt att ta sig till platsen, och det ska också vara bekvämt att vistas där med bra sittmöjligheter och ställen där man gärna vill stå, till exempel vid en solig fasad. Det här temat beskriver också vad man kan göra på platsen: om det finns intressanta saker att titta på och olika aktiviteter på platsen.

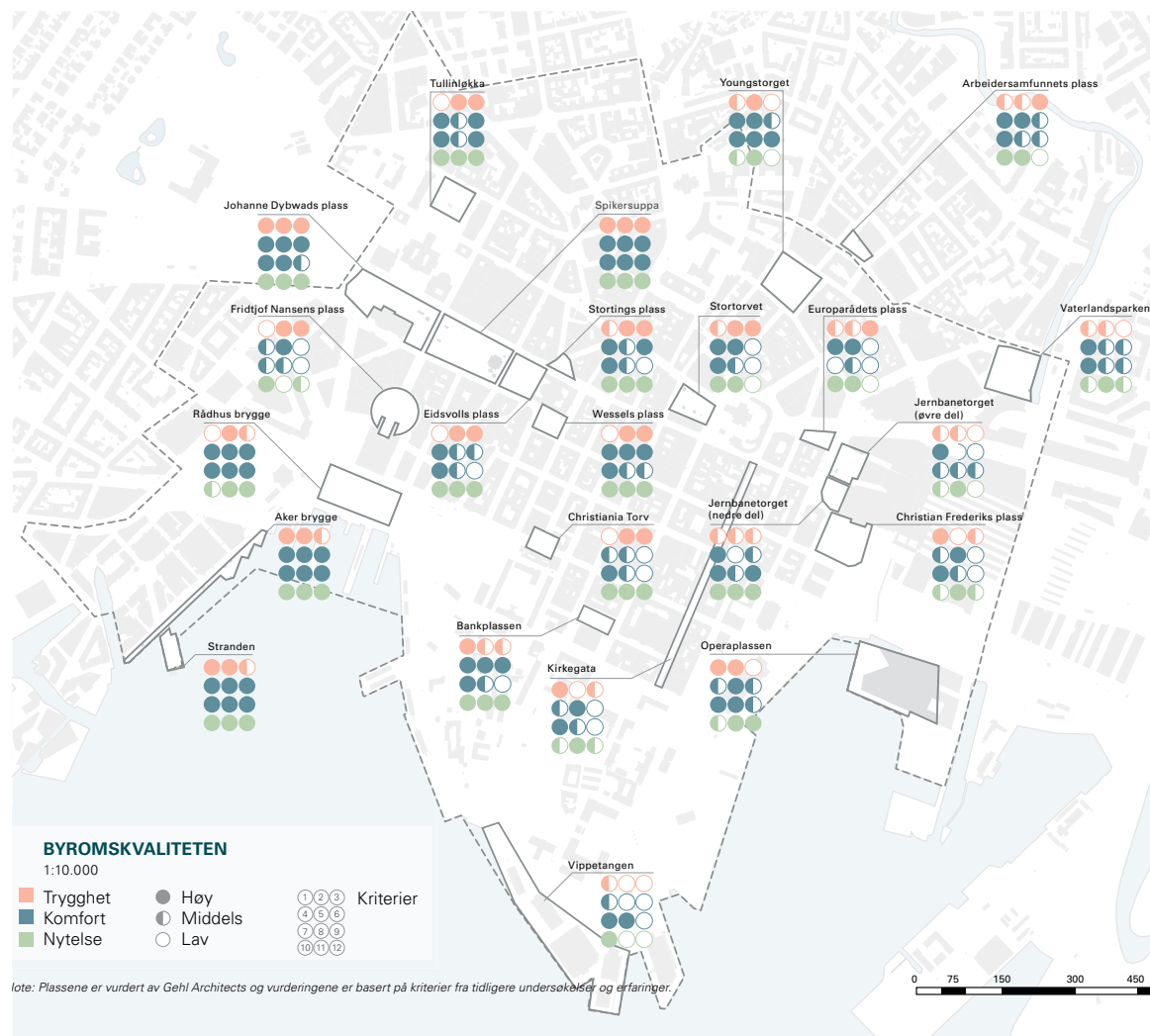
NJUTNING

Njutning handlar om mer sinnliga upplevelser av platsen. Har platsen en mänsklig skala? Är det möjligt att vistas på platsen under flera årstider? Finns det sittmöjligheter med bra mikroklimat: vindskydd och sol? Här handlar det också om huruvida platsen upplevs som vacker. Är den väl utformad och omhändertagen? Finns det fina material och detaljer?

LÄS MER HÄR

PPS: <https://www.pps.org/article/grplacefeat>

Gehl: <https://gehl.institute.org/tool/quality-criteria/>

STADSRUM I OSLO UTVÄRDERADE MED HJÄLP AV DE 12 KVALITETSKRITERIERNA

Källa Bylivsundersökelse Oslo Sentrum, Gehl Architects 2014

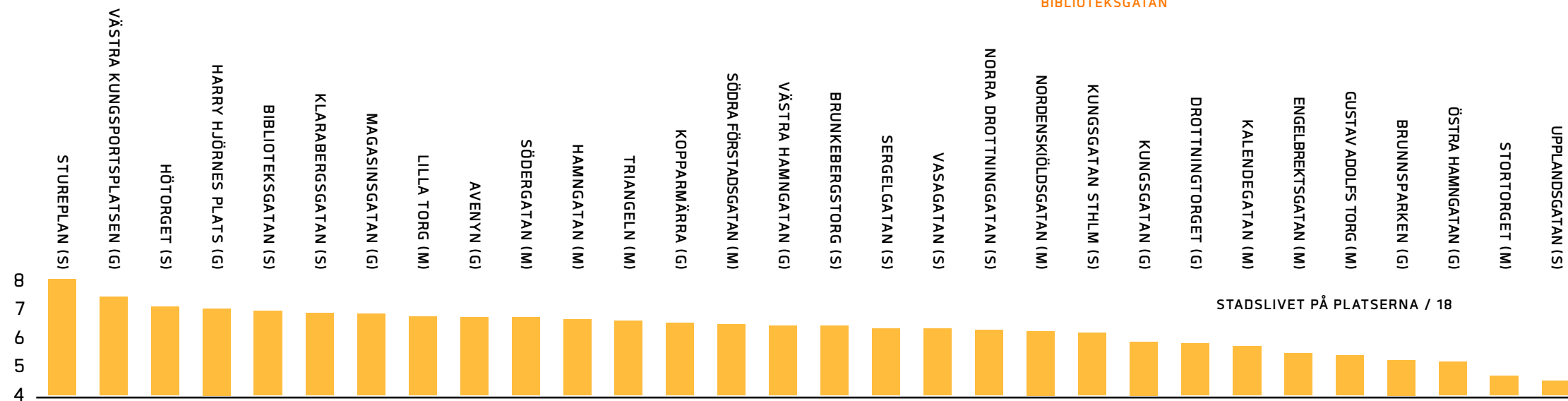
I detta kapitel presenteras stadslivsbetyg för var och en av de trettio platserna. Därefter presenteras observationer och stadsbyggnadsanalyser.

STADSLIVET PÅ PLATSERNA

TRE TORG VÄRDERAS HÖGST

Under augusti och september 2018 intervjuades 50 personer på varje plats om i vilken grad de upplevde platsen som levande på en skala mellan 1 och 10. Snittbetyget varierar mellan 8 och 4 poäng. Tre torg fick högst betyg i vardera stad: Lilla torg i Malmö, Västra Kungsportsplatsen i Göteborg och Stureplan i Stockholm. Andra platser som upplevs som levande är Södergatan och Hamngatan (Malmö); Harry Hjörnes plats och Västra Kungsportsplatsen (Göteborg); och Hötorget och Biblioteksgatan (Stockholm). Lägst betyg får Stortorget i Malmö, Östra Hamngatan i Göteborg och Upplandsgatan i Stockholm. Platserna presenteras på karta på sidan 19 och framåt.

NEDAN: STADSLIVSBETYG (SNITTBETYG "HUR LEVANDE ÄR PLATSEN")

TOPP 3 MÄLMÖ

LILLA TORG

SÖDERGATAN

HAMNGATAN

TOPP 3 GÖTEBORG

VÄSTRA KUNGSPORTSPLATSEN

HARRY HJÖRNES PLATS

KOPPARMÄRRA

TOPP 3 STOCKHOLM

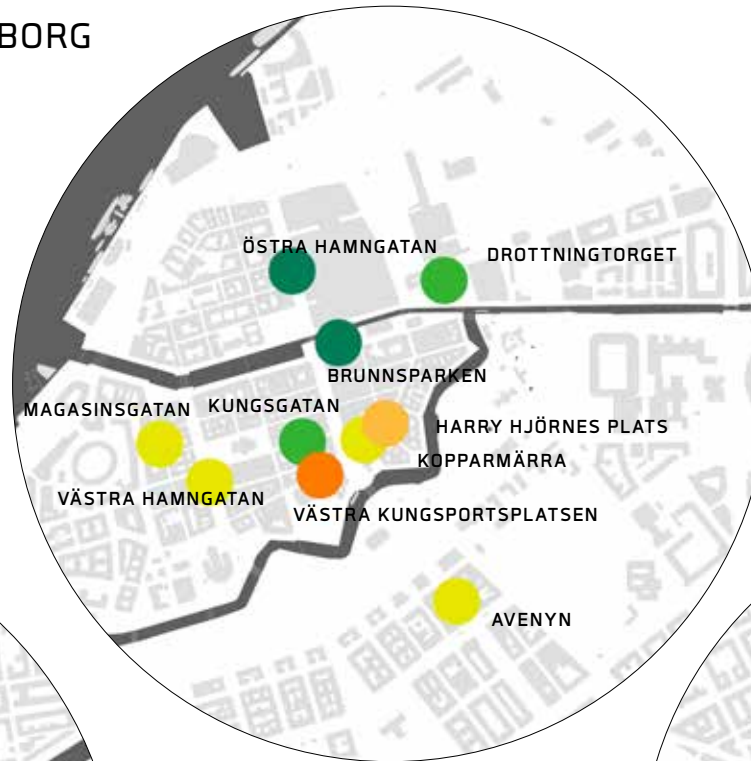
STUREPLAN

HÖTORGET

BIBLIOTEKSGATAN

STADSLIVET PÅ PLATSERNA / 18

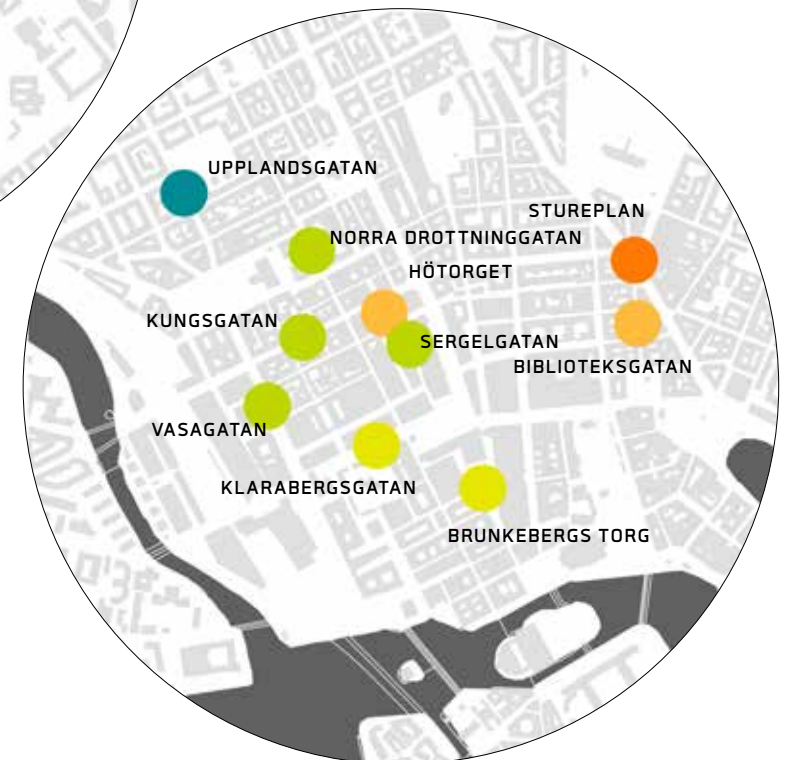
GÖTEBORG

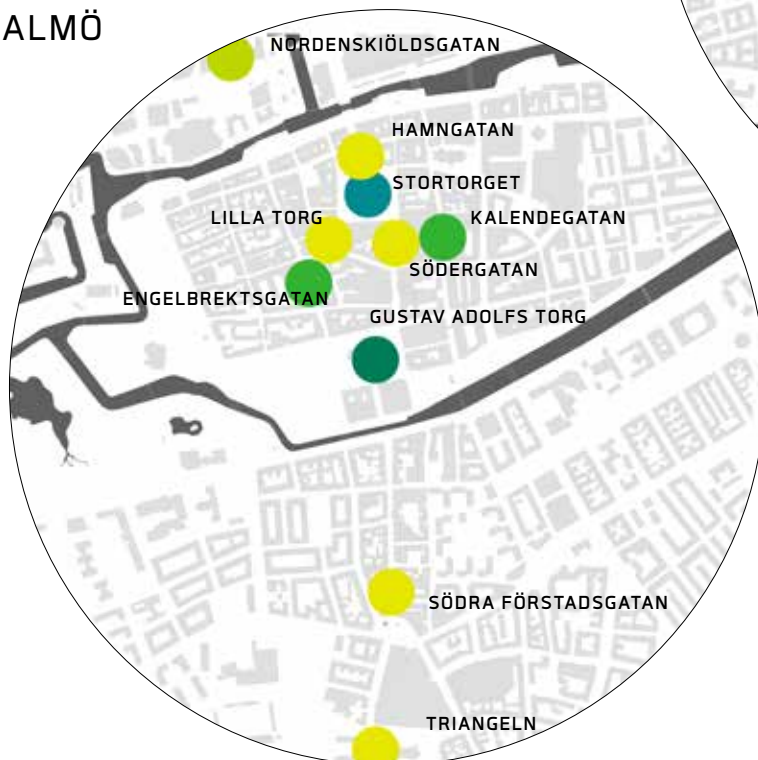
SNITTBETYG "HUR LEVANDE ÄR PLATSEN"

- 7,5-8,1
- 7,0-7,5
- 6,5-7,0
- 6,0-6,5
- 5,5-6,0
- 5,0-5,5
- 4,5-5,0

STOCKHOLM

MALMÖ

1. MALMÖ

LILLA TORG

6,81

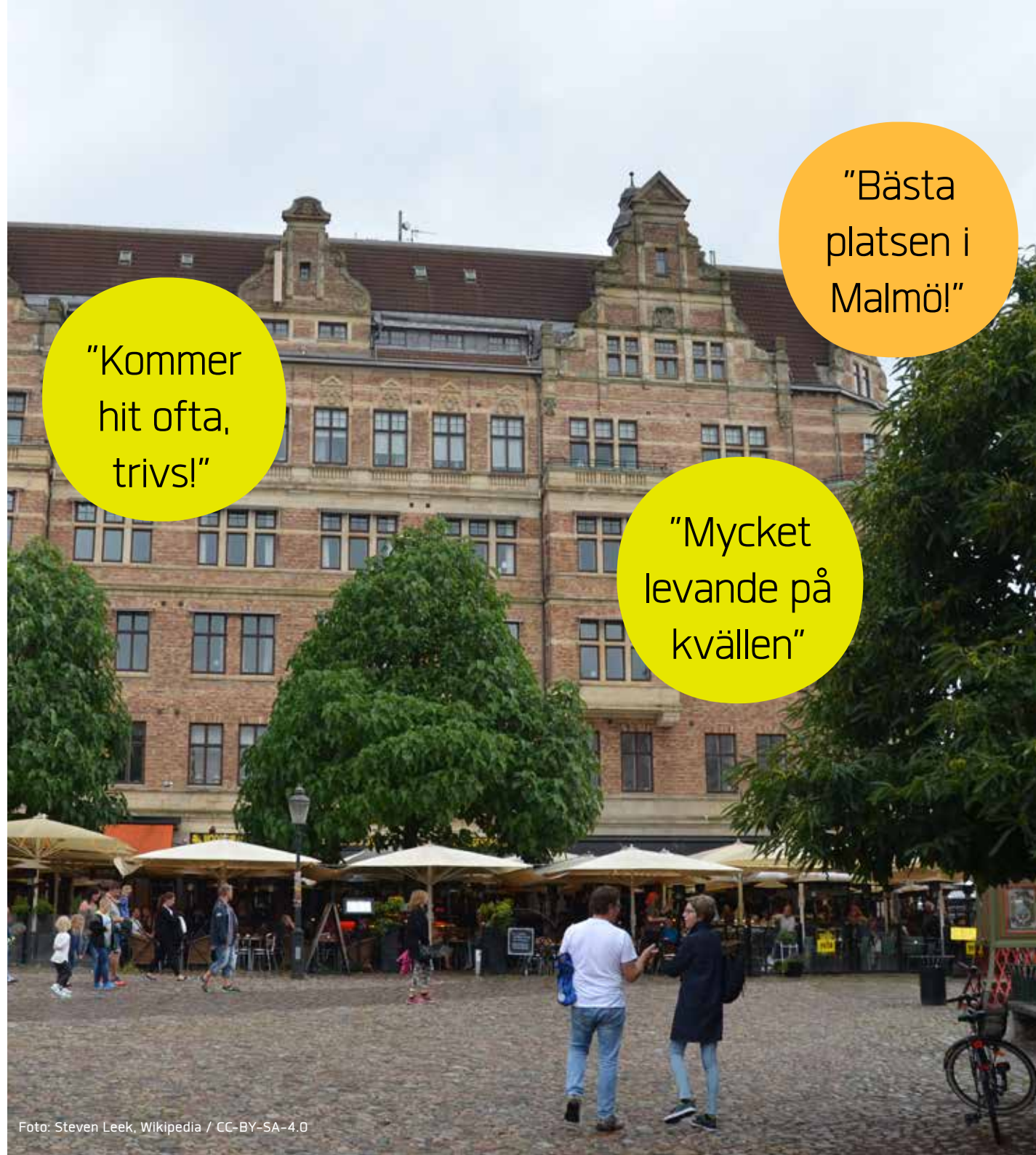
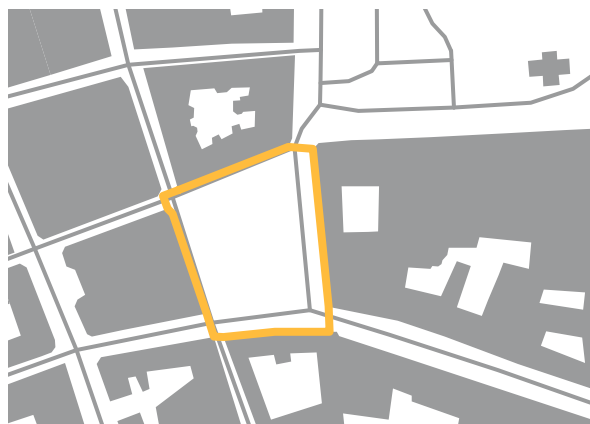
STADSLIVSBETYG

14 000

BESÖKARE PER DAG

1500

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Kommer
hit ofta,
trivs!"

"Bästa
platsen i
Malmö!"

"Mycket
levande på
kvällen"

2. MALMÖ

SÖDERGATAN

6,79

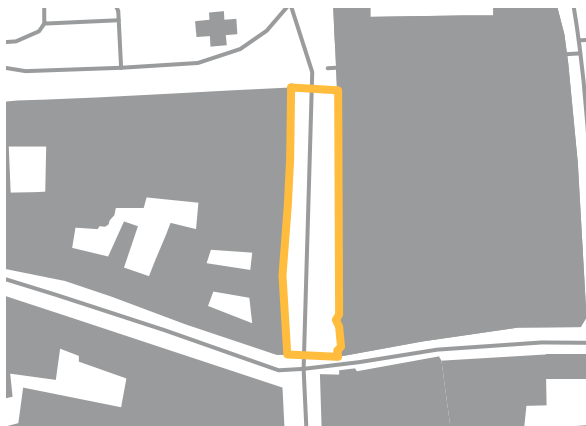
STADSLIVSBETYG

16 000

BESÖKARE PER DAG

80

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Malmö's
mest levande
gata"

3. MALMÖ

HAMNGATAN

6,73

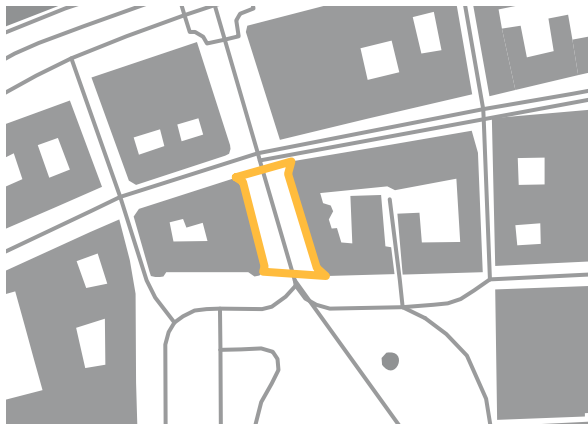
STADSLIVSBETYG

12 000

BESÖKARE PER DAG

120

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Mycket folk som passerar, men ingen stannar"

"Mycket folk i barerna på kvällen"

"Mycket folk!"

PLATS 4-10 MALMÖ

4. TRIANGELN

STADSLIVSBETYG

6,67

"Jämfört med resten av Malmö väldigt livligt"

"Mer levande vid rusnings-tid"

5. SÖDRA FÖRSTADSGATAN

STADSLIVSBETYG

6,55

"Butiker har stängt, det har blivit mindre levande här"

6. NORDENSKIÖLDSGATAN

STADSLIVSBETYG

6,31

"Mycket folk, men de är i rörelse, stannar inte på platsen"

"Blivit mycket mer levande!"

7. KALENDEGATAN

STADSLIVSBETYG

5,78

"Bakgatan i stan, men ändå människor i rörelse"

"Arbetar i butik längs gatan, många som går förbi här, men kunder har svårt att hitta till butiken"

8. ENGELBREKTSGATAN

STADSLIVSBETYG

5,54

"Trevliga butiker här, gillar att det är en lite mindre folk och mindre levande här"

9. GUSTAV ADOLFS TORG

STADSLIVSBETYG

5,46

"Bra när här är festival, annars inte så mycket på gång här"

"Tråkigt med tanke på att det är en av stans mest centrala platser"

10. STORTORGET

STADSLIVSBETYG

4,73

"Tråkigaste stället i stan!"

"För stort, inget händer"

"Högre betyg på kvällen"

1. GÖTEBORG

VÄSTRA KUNGSPORTSPLOTSSEN

7,52

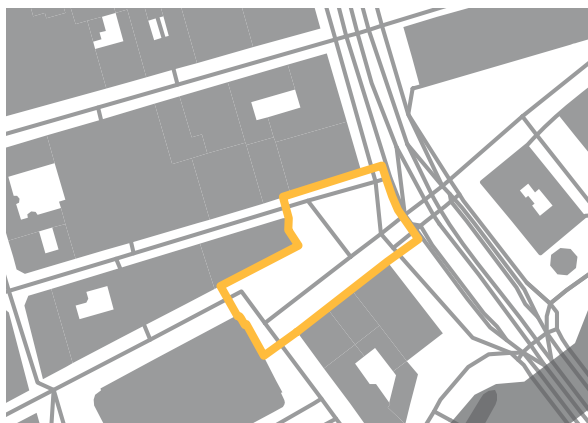
STADSLIVSBETYG

34 000

BESÖKARE PER DAG

490

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Soligt,
härligt, bra
uteservering,
Saluhallen"

"Centralt,
mycket folk,
bra utbud"

"Härlig
plats mitt i
Götet"

2. GÖTEBORG

HARRY HJÖRNES PLATS

7,10

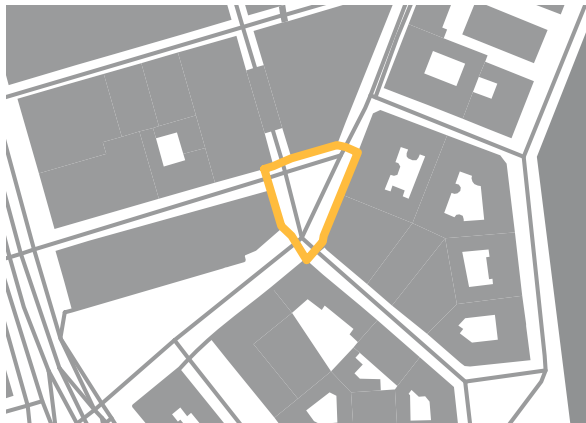
STADSLIVSBETYG

21 000

BESÖKARE PER DAG

130

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Lite
lugnare, fast
ändå nära
pulsen"

"Jättefint
med trädet
och sittplatser,
trevligt"

3. GÖTEBORG

MAGASINSGATAN

6,92

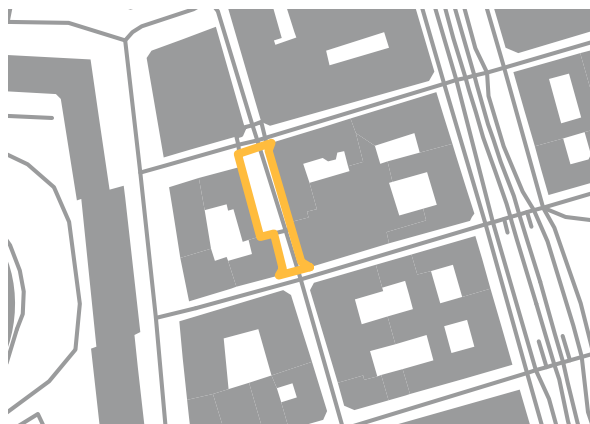
STADSLIVSBETYG

2800

PER DAG

220

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Underbar
plats, har
allt"

"Bra hela
dagen och
kvällen"

"Blandat
och trevligt"

SALUHALLEN

Palatset

PLATS 4-10 GÖTEBORG

4. AVENYN

STADSLIVSBETYG

6,80

"Soligt och fint men mycket buller"

"Härligt att flanera, se på folk, äta i solen"

"Mycket trafik, trevliga trottoarer"

5. KOPPARMÄRRA

STADSLIVSBETYG

6,60

"Mötesplats, men lite trist"

"Bra plats, bra restauranger, mycket folk"

"Soligt och härligt att sitta här"

6. VÄSTRA HAMNGATAN

STADSLIVSBETYG

6,50

"Lite småtrist, mycket folk"

"En bra stadsgata, fina hus"

"Kaféer, affärer, bra blandning"

7. KUNGSGATAN

STADSLIVSBETYG

5,94

"Inte trevligt, men mycket folk"

"Inga aktiviteter, ingensans att sitta"

"Mycket folk, kunde vara fler uteserveringar"

8. DROTTNINGTORGET

STADSLIVSBETYG

5,88

"Massor med folk, men lite trist"

"Livat, mycket folk"

"Trist första möte med Göteborg, gör om"

9. BRUNNSPARKEN

STADSLIVSBETYG

5,30

"Fult, tråkigt, trist"

"Passage, mycket folk"

"Lite stressigt"

10. ÖSTRA HAMNGATAN

STADSLIVSBETYG

5,24

"En hel del folk, men ingensans att sitta"

"Nära femman, annars tråkig gata"

"Inget att göra här"

1. STOCKHOLM

STUREPLAN

8,12

STADSLIVSBETYG

31 000

BESÖKARE PER DAG

300

VISTANDE PER TIMME

"Älskar
att vara här,
det är sånt
tempo"

"Mycket
folk, mycket
trafik, mycket
uteserveringar."

"På
sommaren är
det verkligen
puls"

2. STOCKHOLM

HÖTORGET

7,16

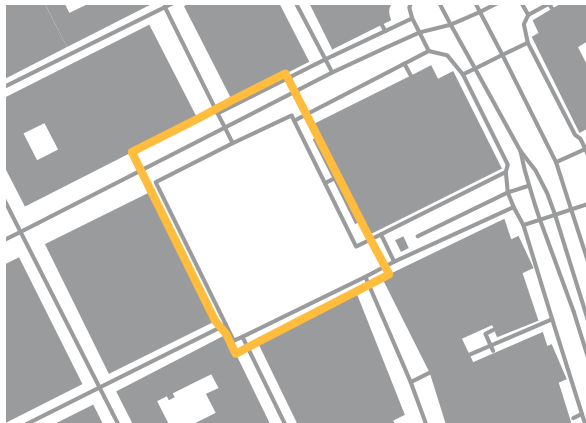
STADSLIVSBETYG

53 000

BESÖKARE PER DAG

400

VISTANDE PER TIMME

"Marknaden,
bion,
Konserthuset"

"Fullt med
folk, alltid.
Till och med på
vintern, i ur och
skur"

"Det
händer
grejer hela
tiden"

3. STOCKHOLM

BIBLIOTEKSGATAN

7,02

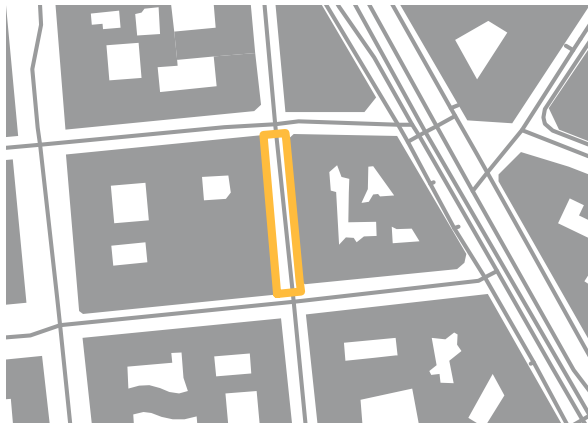
STADSLIVSBETYG

13 000

BESÖKARE PER DAG

70

VISTANDE UNDER MAXTIMME

"Fint!
Men inte
så många som
sitter och
chillar"

"Billigare
affärer skulle
ge mer liv"

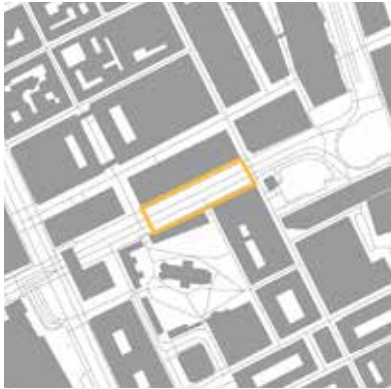

PLATS 4-10 STOCKHOLM

4. KLARABERGSGATAN

SNITTBETYG

6,94

"Mer folkliv nu, trevligt"

"Lite kalt och öppet, borde göras lite mer ombonat"

"Beror på tidpunkten, 10a på lördagar"

5. BRUNKEBERGS TORG

SNITTBETYG

6,50

"TAK-baren gör ju mycket och att folk går in och ut ur hotellen"

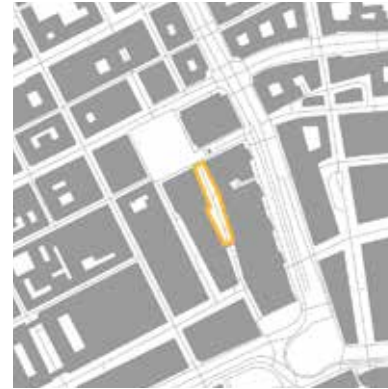
"Mycket folk, men händer inte så mycket"

6/7. SERGELGATAN

SNITTBETYG

6,40

"Mycket folk, men det är inte samma sak som levande"

"Mycket liv tack vare att det inte är några bilar"

6/7. VASAGATAN

SNITTBETYG

6,40

"Bara förbipasserande, inga platser att stanna upp på"

"Rätt så mycket drag oftast"

"Ingen grönska och smutsigt"

8. NORRA DROTNINGGATAN

SNITTBETYG

6,34

"Mer liv på nedre delen vid Åhlens city. Ganska dött här."

"Mysigt och rätt chill, folk sitter och käkar glass under magnolian"

9. KUNGSGATAN

SNITTBETYG

6,25

"Mycket folk, men inte levande. För mycket trafik"

"Sommaren väldigt levande, mindre på vintern"

"Väldigt levande - Vetekatten!"

10. UPPLANDSGATAN

SNITTBETYG

4,58

"Inte så mycket folk, men inte dött heller"

"Lite folk hela tiden men inget här som skapar anstormning"

SÅ BESKRIVS PLATSERNA I INTERVJUERNA

De intervjuade hade möjlighet att motivera sitt betyg, vilket många gjorde. Vissa teman återkommer i motiveringarna. De svarande som gav höga betyg motiverade ofta det med att det är mycket folk på platsen, att det finns ett stort utbud (uteserveringar, butiker, restauranger och caféer), att platsen är solig och att det finns många sittplatser. Att det finns någon speciell dragare på platsen bidrog också, till exempel saluhall eller torghandel. Svarande som gav låga betyg tyckte ofta att platsen bara är en passage: även om det är mycket folk på platsen så är det ingen som stannar. För mycket folk kunde också dra ned betyget. Lite att göra och ett ensidigt utbud (bara butiker), för mycket bilar, brist på grönska och att platsen upplevdes som ful fanns också med i de negativa motiveringarna.

LEVANDE

Mycket folk
Uteserveringar
Restauranger och caféer
Butiker
Soligt
Sittplatser
Speciell dragare (saluhall t.ex.)

INTE LEVANDE

En passage, ingen som stannar
Tråkigt, inget att göra
För mycket bilar
För mycket folk
Bara shopping
Brist på grönska
Fult

TEMAN FÖR MOTIVERINGAR FÖR HÖGA RESPEKTIVE LÅGA BETYG, FÖR ALLA TRE STÄDER

ORDMOLN FÖR VÄSTRA KUNGÄLV, DEN MEST LEVANDE PLATSEN I GÖTEBORG. JU STÖRRE TEXT DESTO OFTARE ANVÄNDS ORDET I DE INTERVJUADES MOTIVERINGAR.

ORDMOLN FÖR ÖSTRA HAMNGATAN, DEN MINST LEVANDE PLATSEN I GÖTEBORG. JU STÖRRE TEXT DESTO OFTARE ANVÄNDS ORDET I DE INTERVJUADES MOTIVERINGAR.

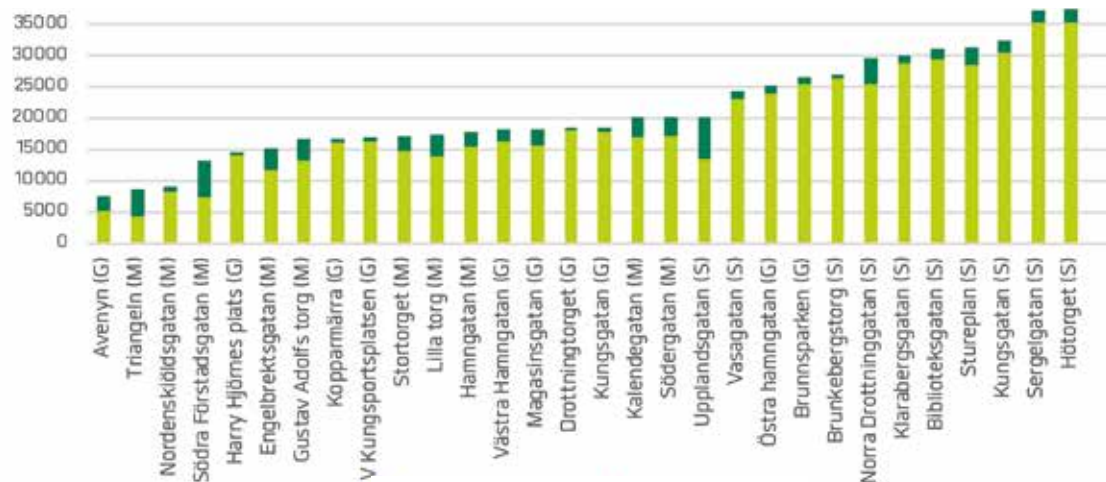
TÄTHET OCH BLANDNING KRING PLATSERNA

Att många människor bor eller arbetar nära en plats är en bra grundförutsättning för att platsen ska bli välanvänd. För att undersöka täthetens betydelse har mängden boende och arbetande inom 500 meter kring varje plats analyserats. Även blandningen av boende och arbetande i omgivningen har analyserats.

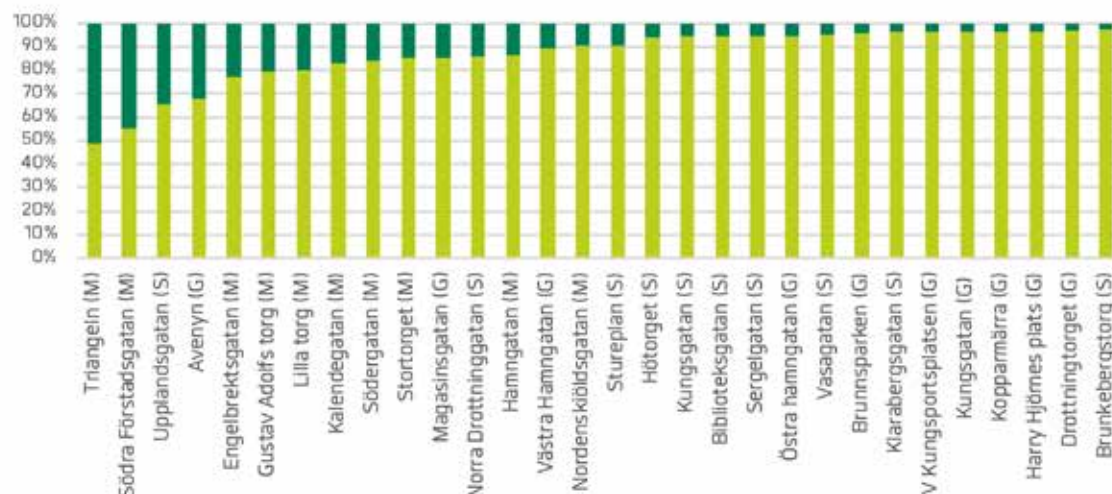
Platserna med högst omgivande täthet, mätt som antal personer som bor och arbetar inom 500 meter från platsen, finns i Stockholm där Hötorget och Sergelgatan har högst täthet med cirka 37 000 personer (varav 2000 boende) i närområdet. Tätheten i Stockholm city är generellt högre än i Malmö och Göteborg. Till exempel har Upplandsgatan (13 000 arbetande och 7000 boende) lägst omgivande täthet i Stockholm, men det är ändå högre än den tätaste platsen i Göteborg, Kungsgatan (17 000 arbetande och 1000 boende).

Den omgivande blandningen av boende och arbetande är störst på två platser i Malmö: Triangeln och Södra Förstadsgatan (50 respektive 45 procent boende). Bland de platser som har lägst blandning ligger flera i Göteborg, till exempel har Drottningtorget, Harry Hjörnes plats, Kopparmärta och Kungsgatan mellan tre och fyra procent boende.

Antal personer inom 500 m

TÄTHET (BOENDE OCH ARBETANDE)

BLANDNING BOENDE ARBETANDE INOM 500 M FRÅN PLATSEN

Arbetande Boende

ANTAL BESÖKARE PÅ PLATSERNA

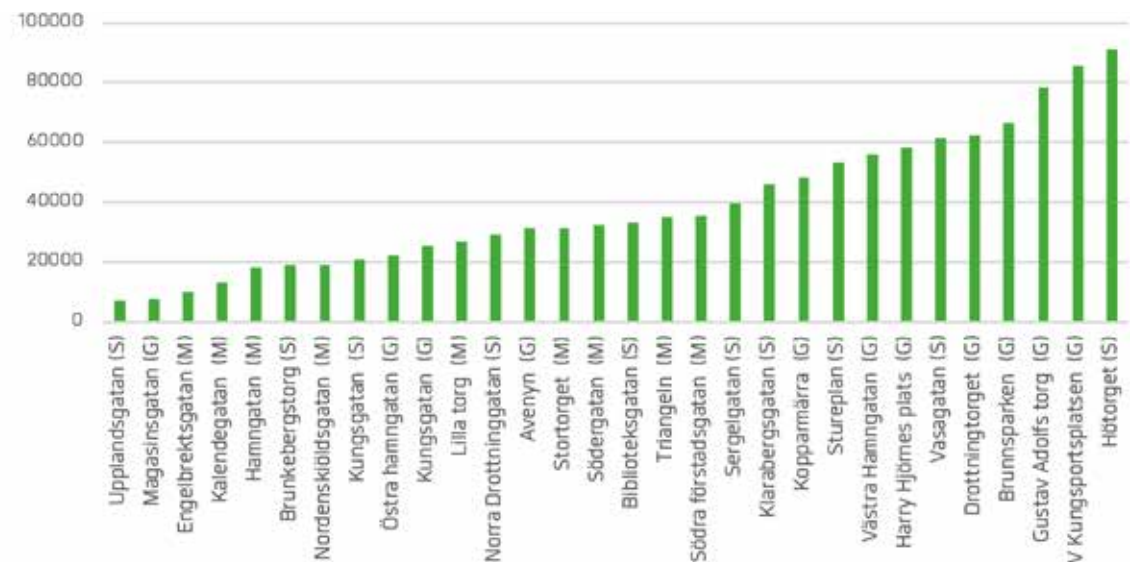
Antalet besökare per dygn på platserna till fots varierar mycket mellan de olika platserna. Flest besökare har Hötorget, Västra Kungssportsplatsen och Gustav Adolfs torg med omkring 80 000-90 000 besökare per dygn. De platser med lägst antal besökare är bland annat Upplandsgatan i Stockholm och Engelbrektsgatan i Malmö med omkring 5000-7000 besökare per dygn.

Platserna fungerar också på olika sätt över dygnet och beroende på veckodag. På vissa platser varierar flödena kraftigt. Ett exempel är Nordenskiöldsgatan i Malmö med cirka 19 000 besökare per dygn i snitt. Men merparten av dessa passerar platserna på vardagar under dagtid. Under helger och kvällar är det mycket få människor på platsen. Detta kan jämföras med Hamngatan i närheten som har ett betydligt jämnare flöde.

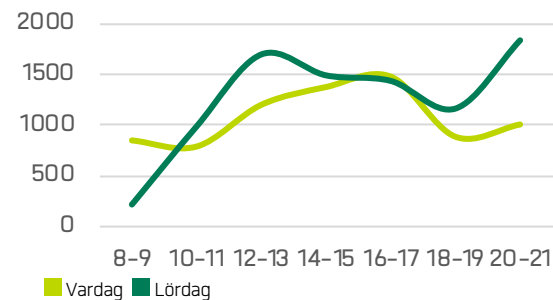
HAMNGATAN

Antal personer

BESÖKARE PER DYGN PÅ DE OLIKA PLATSERNA

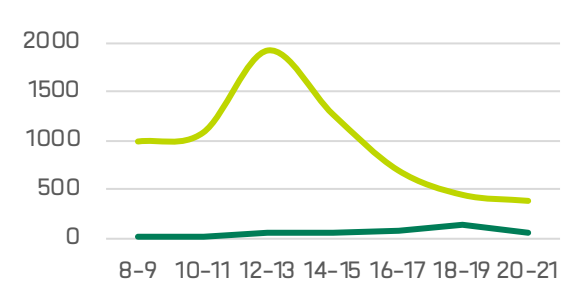
Antal personer

HAMNGATAN (MALMÖ)

Flödesvariation under dygnet

Antal personer

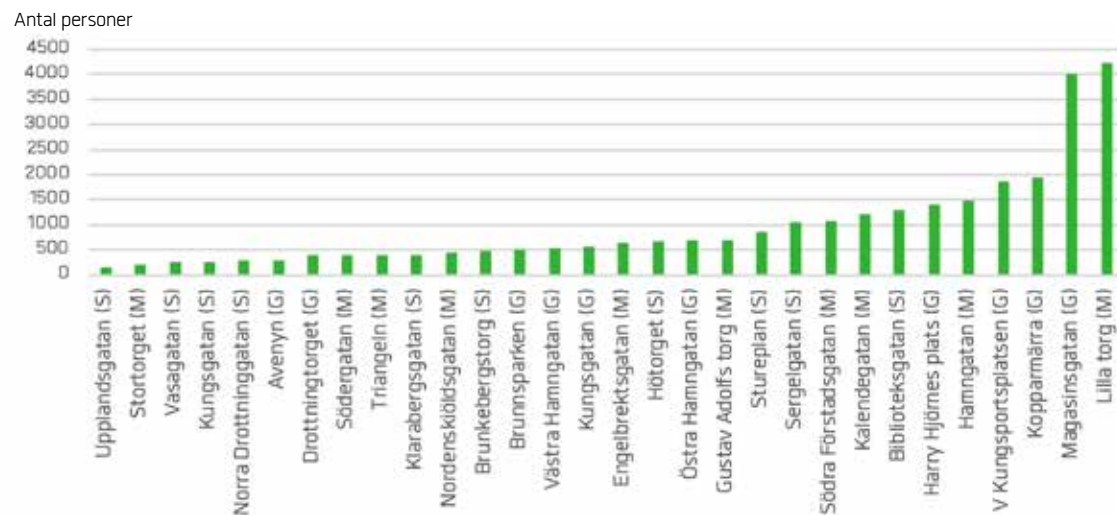
NORDENSKIÖLDSGATAN (MALMÖ)

Flödesvariation under dygnet

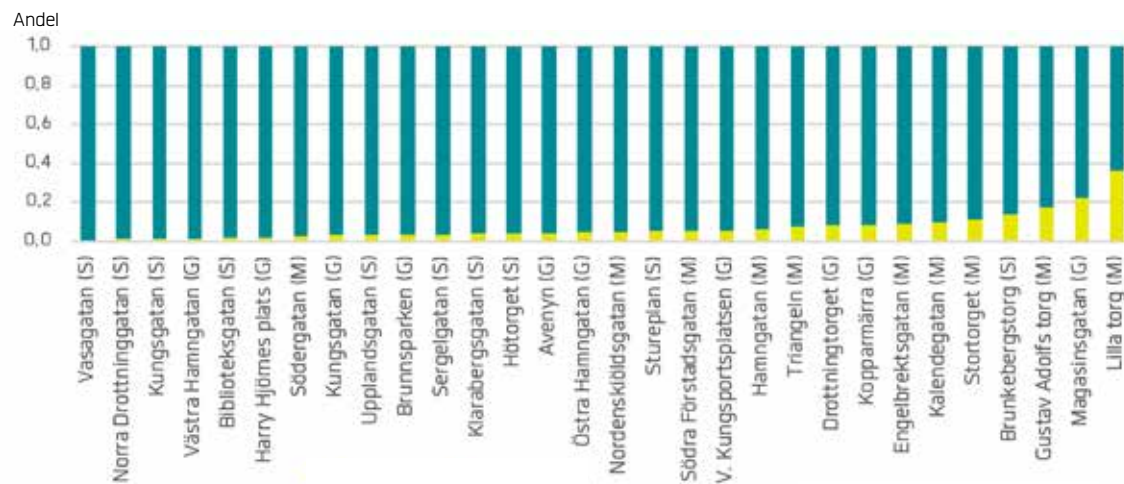
HUR MÅNGA STANNAR TILL PÅ PLATSERNA

Under observationerna räknades människor som stannade till på platsen: till exempel för att sitta på en bänk, prata med vänner, äta på en uteservering eller köpa något i en kiosk eller marknadsstånd.

Intensiteteten av den här typen av vistelse har räknats ut genom att dividera antal personer som stannade på platsen med platsens yta. Två platser sticker ut med ovanligt många personer som stannar: Lilla torg i Malmö och Magasinsgatan i Göteborg. Här är det närmare 4000 personer per hektar och timme som stannar. Det här är också stadsmiljöer som domineras av uteserveringar. Knappt hälften så många stannar på Kopparmärra och Västra Kungssportsplatsen, de platser som kommer efter Lilla torg och Magasinsgatan i vistelseintensitet.

PERSONER SOM VISTAS PER HEKTAR MAXTIMME

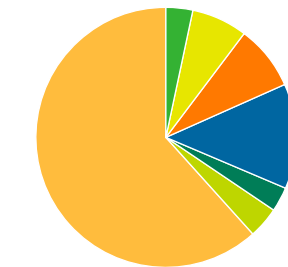

ANDEL VISTANDE AV TOTALT ANTAL PERSONER PÅ PLATSEN (MAXTIMME)

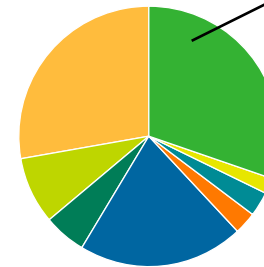
andel vistelse andel gående

MÅNGFALD AV AKTIVITETER

De människor som stannar upp har gjort det av olika orsaker. Genom att registrera detta får man en bild av huruvida platsen ger utrymme för olika saker att göra. Härintill visas aktiviteter uppdelat i åtta kategorier. Det blir tydligt att de två platser som har hög vistelseintensitet, Lilla torg i Malmö och Magasinsgatan i Göteborg, också har en stor andel personer som stannar till för att sitta på uteserveringar. Andra platser har en större mångfald av aktiviteter som till exempel Gustav Adolfs torg i Malmö och Hötorget i Stockholm.

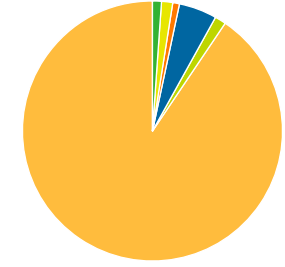

STUREPLAN

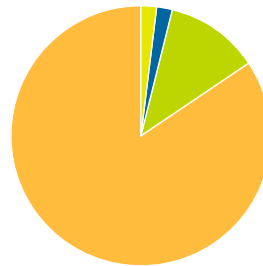

GUSTAV ADOLFS TORG

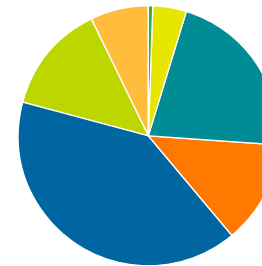
Många som diskuterade i valstugor under valkampanjen

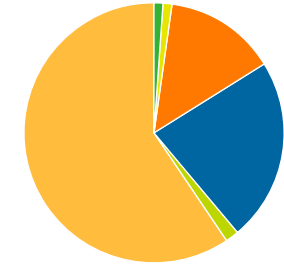
LILLA TORG

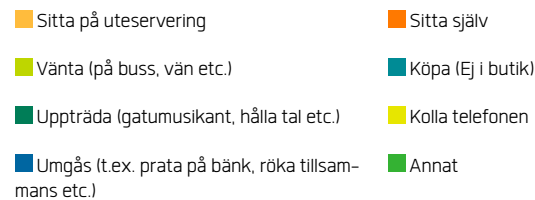
MAGASINSGATAN

HÖTORGET

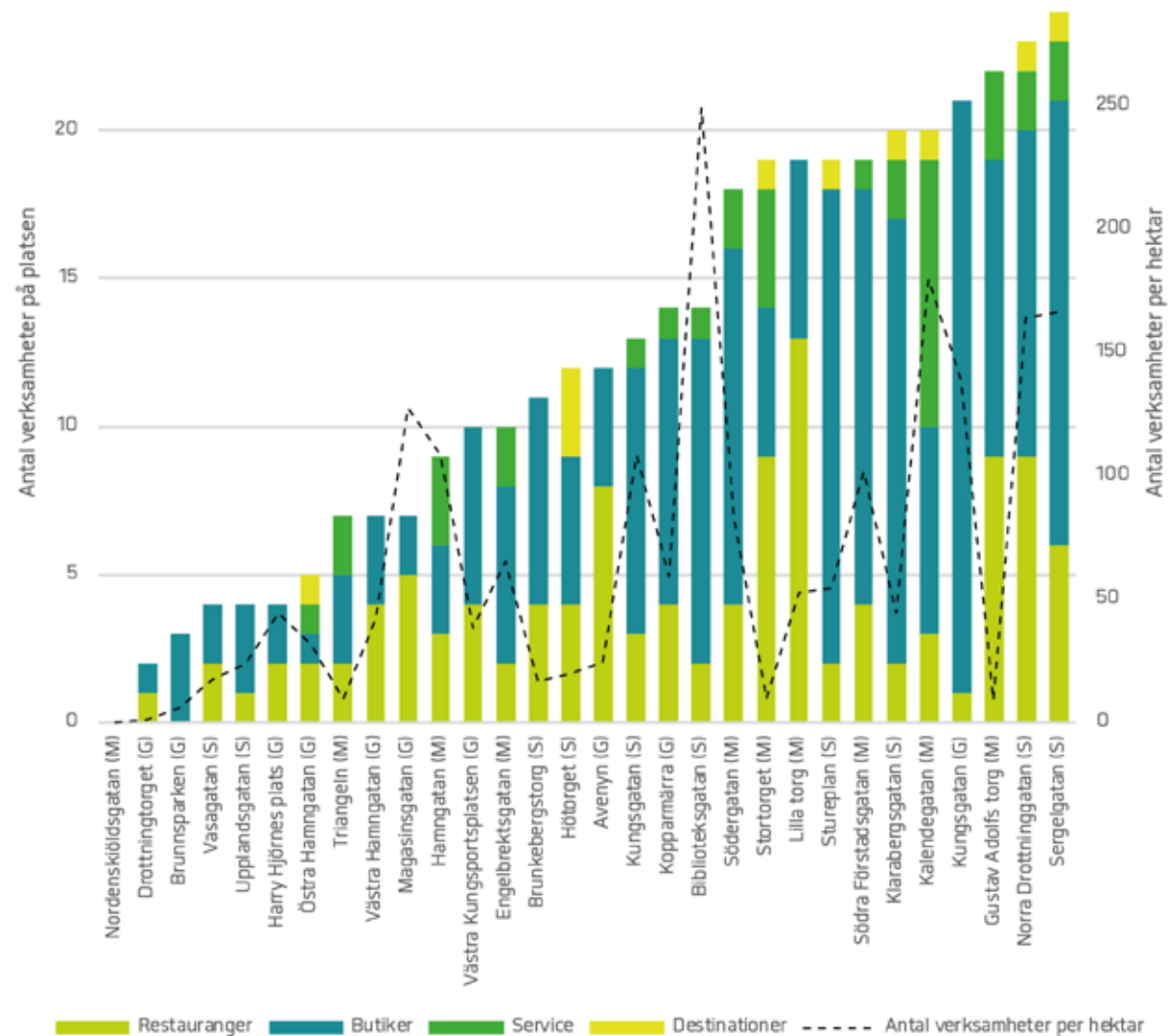
VÄSTRA KUNGSTRÄDGÅRDEN

SERVICEUTBUD PÅ PLATSERNA

Verksamheterna på platserna har inventerats i fyra kategorier: restauranger och caféer; butiker; service (t.ex. frisör, bank etc.); och destinationer (t.ex. kultur eller galleria). Mängden verksamheter varierar kraftigt mellan platserna. Kring Nordenskiöldsgatan finns inga verksamheter alls medan Sergelgatan har nära 25 verksamheter.

Samma mängd verksamheter upplevs förstås olika beroende på platsens storlek. Gustav Adolfs torg i Malmö har till exempel lika många verksamheter som Kungsgatan i Stockholm, men på en betydligt större yta. För att fånga den här aspekten har också antal verksamheter per hektar analyserats (tunn linje i diagrammet).

I detta kapitel presenteras
statistiska analyser av sambandet
mellan stadslivsbetyg, stadsliv och
stadsbyggnad.

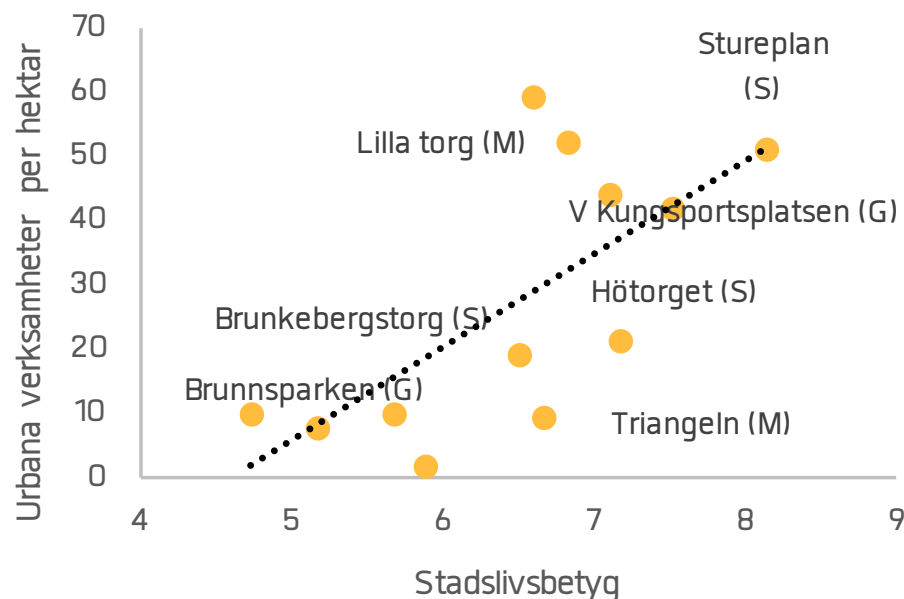
VAD SKAPAR EN LEVANDE STADSMILJÖ?

ANALYS AV STATISTISKA SAMBAND

För att förstå vad som påverkar om en plats upplevs som levande har korrelationen mellan olika studerade variabler analyserats. En korrelation beskriver om det finns ett samband mellan två variabler, till exempel att platser med många urbana verksamheter per hektar (kaféer, restauranger, butiker, service och kultur) också har ett högt betyg. En hög korrelation (r^2 -värde) tyder på att det finns ett samband mellan de två variablerna.

Det är viktigt att komma ihåg att korrelation inte är samma sak som kausalitet, det vill säga det höga betyget behöver inte bero på mängden urbana verksamheter. För att göra bra tolkningar av de här korrelationsdiagrammen krävs kunskap om städer och stadsliv. Utifrån tidigare studier är det till exempel mycket troligt att det finns en kausalitet i just det här sambandet (betyg och antal urbana verksamheter).

Flera olika samband har studerats: dels mellan betyg från intervjuer och olika stadsbyggnads- och stadslivsvariabler, men även samband mellan stadsbyggnadsvariabler och uppmätta flöden och vistelse. Platserna har studerats alla tillsammans men även uppdelat efter stad och efter typ (gator respektive torg). I det här kapitlet beskrivs resultatet av analyserna.

EXEMPEL PÅ SAMBAND

Exempel på ett statistiskt samband, i det här fallet betyg på x-axeln och antal urbana verksamheter per hektar på y-axeln. Diagrammet visar de 12 torgen.

VAD SKAPAR LEVANDE GATOR?

En levande gata har aktiva bottenvåningar och lite biltrafik. Det är gator där många passerar till fots, och där många också stannar till.

Den tydligaste korrelationen mellan stadslivsbetyg på gator och olika stadsbyggnads- och stadslivsvariabler handlar dels om fasadernas utformning och dels om andelen bilflöden.

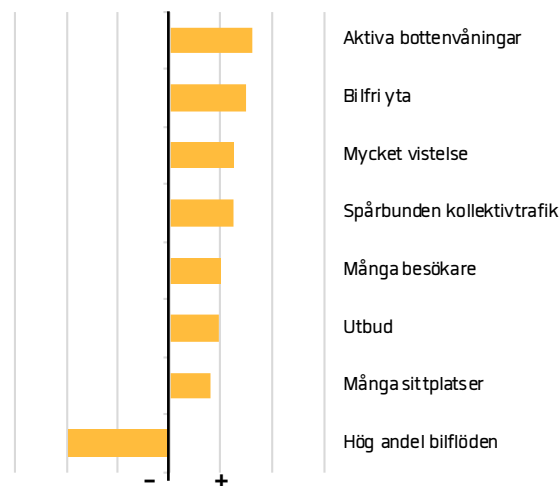
Gator som kantas av aktiva och detaljrika bottenvåningar får högre betyg. Aktiva bottenvåningar innebär bottenvåningar som innehåller publika verksamheter som butiker, kaféer och restauranger, och som också är utformade med små enheter och många entréer, och har en hög detaljeringsnivå.

Gator med hög andel bilflöden upplevs som mindre levande, särskilt om de också har låga gångflöden. Det är troligt att biltrafiken blir mer störande i miljöer där det i övrigt händer lite, medan miljöer där många rör sig till fots "tål" högre bilflöden. Upplandsgatan i Stockholm är ett exempel på en gata med hög andel bilflöden i förhållande till gångflöden, där många av de svarande också beskrev biltrafiken som ett problem. Stureplan har i realiteten dubbelt så höga bilflöden, men här är gångflödena nästan tio gånger så höga som på Upplandsgatan och då är det troligt att bilarna upplevs som mindre dominerande.

Att många människor använder sig av gatan gör

också att den upplevs som mer levande. Här handlar det både om att många människor passerar gatan till fots och att många stannar upp. Ytterligare en variabel som belyser detta är att gator med många sittplatser (både uteserveringsplatser och offentliga sittplatser) får högre betyg.

Ett stort utbud av urbana verksamheter (kaféer, restauranger, butiker, service och kultur) per hektar bidrar också till att gatan upplevs som levande. Även närhet till spårbunden kollektivtrafik är positivt, vilket troligtvis hänger ihop med att det i sin tur skapar högre flöden.

VARIABLER SOM PÅVERKAR OM GATAN UPPLEVS SOM LEVANDE

Ju längre stapel desto större påverkan.

BIBLIOTEKSGATAN, GATA MED HÖGST BETYG I STOCKHOLM

En gata helt utan biltrafik med mycket aktiva bottenvåningar, många människor och stort utbud

ÖSTRA HAMNGATAN, LÄGST BETYG I GÖTEBORG

Stor andel av gatan upptas av motortrafik. Bottenvåningarna innehåller visserligen publika verksamheter i delar, men domineras av stora enheter och låg detaljeringsgrad. Det finns få anledningar att stanna till på platsen.

VAD SKAPAR LEVANDE TORG?

Ett levande torg är lagom stort, har ett stort utbud och transparenta och småskaliga bottenvåningar. Det finns mycket olika saker att göra på torget, och många människor passerar torget till fots.

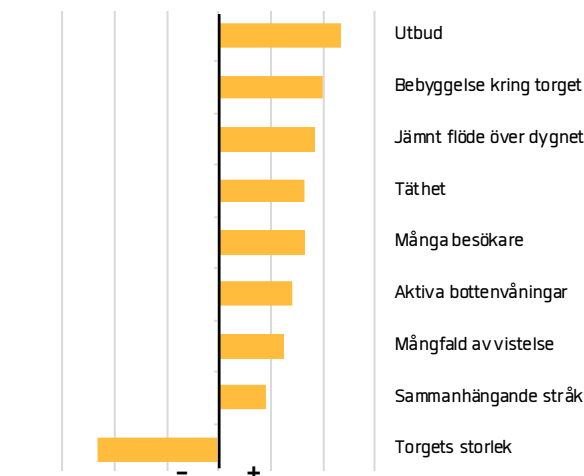
Störst påverkan på om torget upplevs som levande har utbudet kring torget och torgets storlek. Precis som för gator är det positivt att det finns mycket urbana verksamheter (kaféer, restauranger, butiker, service och kultur) kring torget.

Ju större torget är desto mindre levande upplevs det. Här verkar det finnas en gräns vid ungefär 0,75 hektar. De tre torgen som är större, Gustav Adolfs torg och Stortorget i Malmö, och Drottningtorget i Göteborg, får låga stadslivsbetyg.

Bottenvåningarna har, precis som för gatorna, stor betydelse. Innehållet i sig spelar roll, men också att torget omges av bebyggelse samt hur bottenvåningarna är utformade. Bottenvåningar med små enheter, många entréer och hög detaljeringsgrad bidrar till att torget upplevs som mer levande.

Att många människor använder sig av platsen har stor betydelse. Det handlar dels om att många överhuvudtaget passerar platsen till fots, men också att flödena är relativt jämna över dygnet och mellan helg och vardag. Att det finns många olika saker att göra på torget spelar också roll.

Tätheten i omgivningarna, alltså hur många som bor och arbetar kring platsen har viss betydelse. Det har också betydelse att platsen ligger vid långa sammanhängande stråk, som knyter ihop flera stadsdelar.

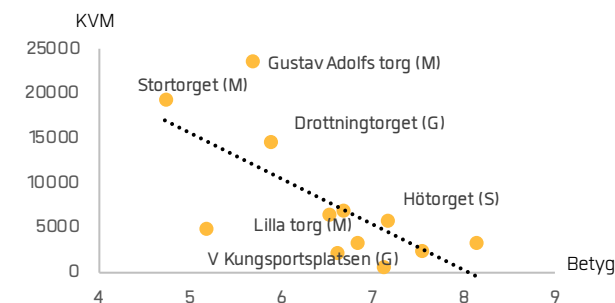
VARIABLER SOM PÅVERKAR OM TORGET UPPLEVS SOM LEVANDE

Ju längre stapel desto större påverkan.

VÄSTRA KUNGÄLVSPARKEN, GÖTEBORG: HÖGST BETYG I GÖTEBORG

En förhållandevis liten plats med många besökare, aktiva bottenvåningar och invid ett sammanhängande stråk (Östra Hamngatan/Avenyn)

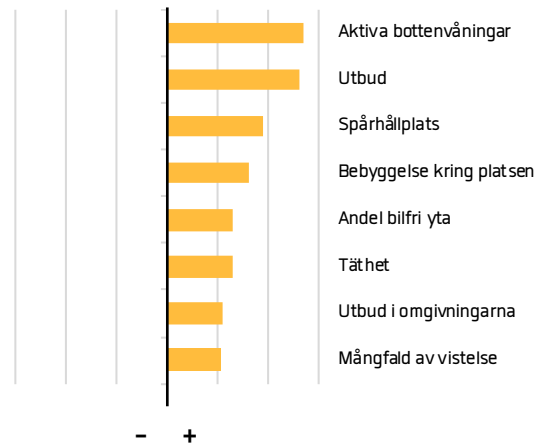
SAMBAND MELLAN BETYG OCH TORGETS STORLEK

VAD PÅVERKAR HUR PLATSEN ANVÄNDS?

En plats som många besöker till fots domineras av aktiva bottenvåningar med många publika verksamheter. Platsen ligger nära många arbetsplatser och bostäder, och butiker och kaféer. Det finns också ofta spårbunden kollektivtrafik nära. En plats där många vistas har dessutom många sittplatser och begränsad plats för bilar.

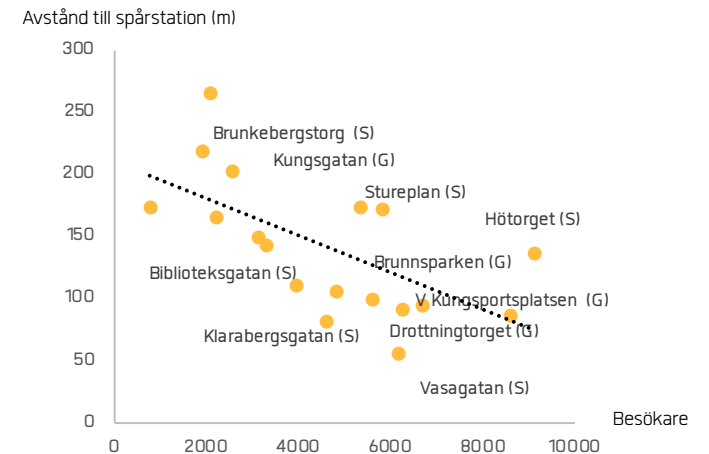
Att många människor använder sig av platsen, har stor betydelse för betyget, och det är också en grunddefinition för själva begreppet levande plats. För att bättre förstå varför vissa platser används mer än andra har vi studerat dessa variabler för sig, för att se vilka samband som finns mellan stadsbyggnadsvariabler och användningen. Användning handlar både om hur många människor som passerar platser till fots och hur många som stannar till en längre stund.

Många variabler som har samband med stadslivs-betyg visar sig också hänga samman med användningen av platserna. Mängden människor som passerar platsen i relation till platsens bredd eller storlek, det vill säga ett mått på hur intensivt gångflödet är, har stora samband med bottenvåningarnas utformning och användning. Platser med bottenvåningar med publika verksamheter, små enheter, många entréer

VARIABLER SOM PÅVERKAR INTENSITETEN I FLÖDEN

Antal besökare till fots dividerat med platsens bredd. Sambanden gäller både torg och gator.

SAMBAND MELLAN ANTAL BESÖKARE PÅ PLATSEN OCH AVSTÅND TILL NÄRMSTA HÅLLPLATS MED SPÅRBUNDEN KOLLEKTIVTRAFIK

Analysen är gjord på platser i Stockholm och Göteborg

SERGELGATAN I STOCKHOLM HAR MÅNGA BESÖKARE, OCH DET ÄR MÅNGA SOM STANNAR TILL PÅ PLATSEN

och hög detaljeringsgrad har mer intensiva flöden av gående. Också att platsen överhuvudtaget är kringbyggd, spelar viss roll. Även utbudet av urbana verksamheter (kaféer, restauranger, butiker, service och kultur) har stor betydelse.

Det blir också tydligt att platsens läge i staden spelar roll för flödena: hög täthet i omgivningen ger mer intensiva flöden, liksom att det finns många urbana verksamheter i omgivningarna.

Det finns också samband mellan närheten till spår-bunden kollektivtrafik och flöden, särskilt i Stockholm och Göteborg som har ett mer välutbyggt nät av spår-bunden kollektivtrafik.

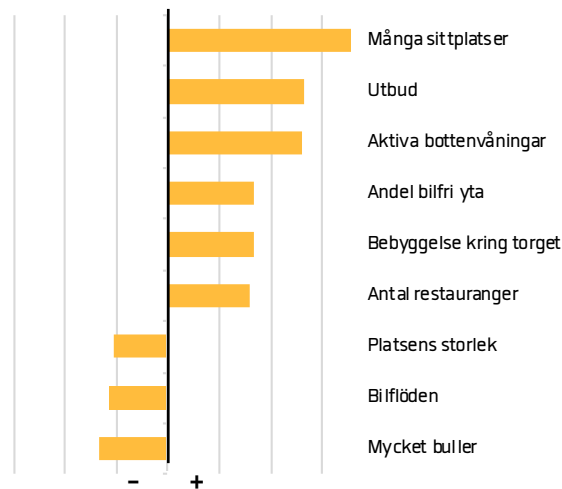
Tidigare forskning inom så kallad Space syntax har visat tydliga samband mellan gatunätets struktur och gångflöden. Med det här urvalet av platser hittas inga tydliga sådana samband. Det kan bero på att få av de studerade platserna ligger i riktigt avskilda lägen. Hade sådana platser inkluderats är det mycket troligt att läget hade visat sig ha betydelse för stadslivs-betyget.

När det gäller användning i form av människor som stannar till en stund på platsen (vistelse) finns det vissa likheter med de variabler som påverkar flödena, men också vissa skillnader. Här har torgen studerats för sig, eftersom det i allmänhet är fler människor som vistas där.

Utbud på platsen och aktiva bottenvåningar har betydelse även för att människor stannar på platsen. Här framkommer också särskilt att antalet restauranger på platsen har stor betydelse, troligtvis för att det innebär uteserveringsplatser. Många sittplatser

på torget är den variabel som har störst samband med hur många som stannar till på platsen. Här räknas både offentliga sittplatser och sittplatser på uteserveringar med.

Platsens storlek har viss betydelse för vistelsen. Få mycket stora platser har intensiv vistelse. Biltrafiken verkar också spela in för om man vill stanna till på en plats: det finns samband med både buller, bilflöden och andel yta som används för bilar.

VARIABLER SOM PÅVERKAR OM MÄNNISKOR STANNAR TILL PÅ ETT TORG

Stortorget i Malmö, en plats där få människor vistas.

På Hötorget i Stockholm är det många människor som vistas.

I detta kapitel presenteras stadslivsindexet, en metod för att utvärdera stadsmiljön. De ingående indikatorerna beskrivs, och indexet testas på de analyserade platserna

STADSLIVSINDEX

INDIKATORER FÖR EN LEVANDE STADSMILJÖ

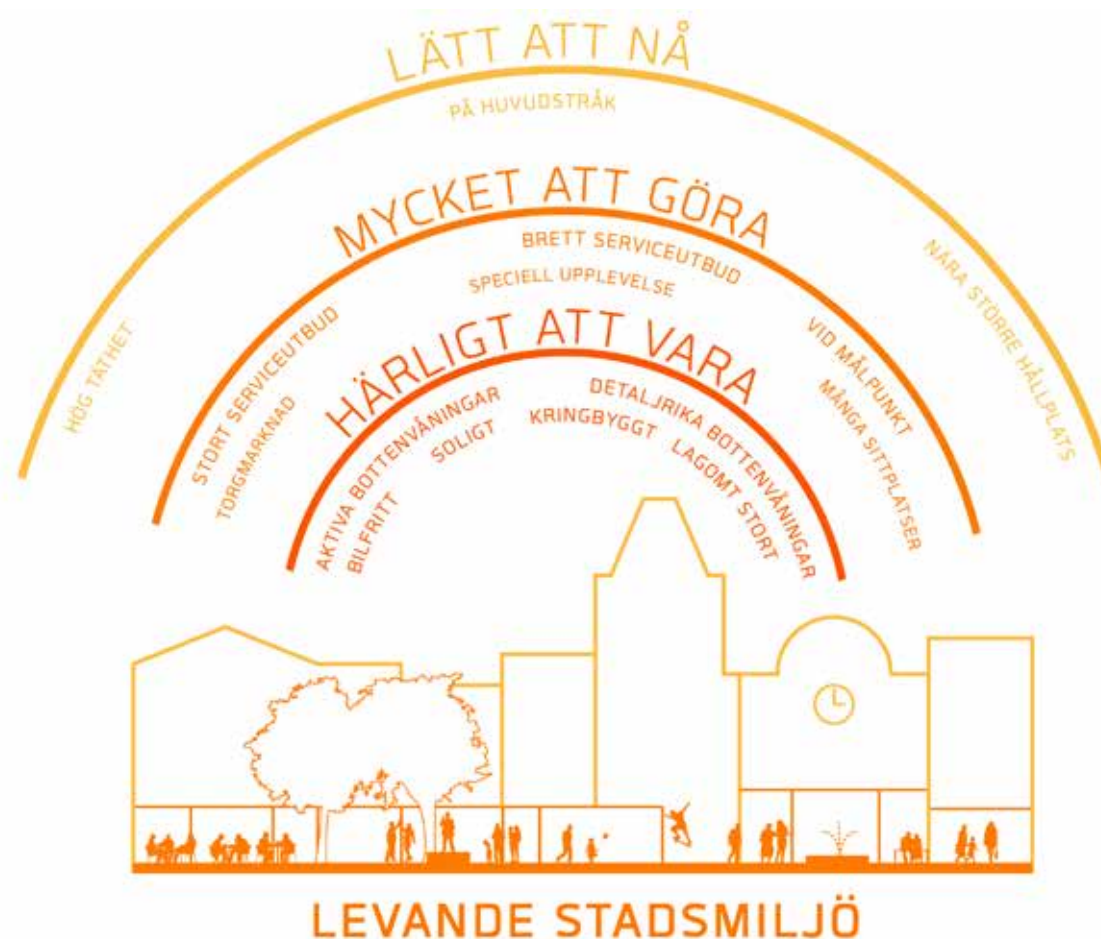
En levande plats är lätt att nå, där finns mycket att göra och det är härligt att vara där.

Baserat på den statistiska analysen, intervjusvar och tidigare modeller för levande stadsmiljö har ett antal indikatorer tagits fram. Indikatorerna har getts olika värde, och har därmed olika vikt i indexet (se sidan 58). Indexet beräknas som summan av varje indikatorns värde. Indexet ger en indikation på hur levande platsen är. Utvärderingen kan göras både på befintliga och planerade (nya och omvandlade) platser.

Indikatorerna är indelade i tre teman.

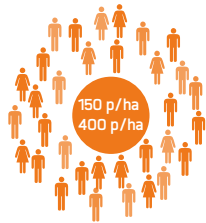
- **LÄTT ATT NÅ**
- **MYCKET ATT GÖRA**
- **HÄRLIGT ATT VARA**

Lätt att nå handlar om platsens läge i staden: hur lätt det är att nå platsen till fots och med kollektivtrafik. *Mycket att göra* handlar om vad man kan göra på platsen, både i byggnaderna och utomhus. *Härligt att vara* beskriver upplevelsen av platsen, om det är trevligt, upplevelserikt och bekvämt. På sidan 55 och framåt beskrivs indikatorernas kvaliteter närmare. På sidan 58 beskrivs måtten bakom varje variabel och vilken poäng den genererar.

LEVANDE STADSMILJÖ – LÄTT ATT NÅ

HÖG TÄTHET

De människor som bor eller arbetar nära platsen är ofta en stor del av besökarna på platsen. Hög täthet i stadsdelen gör att det finns bra förutsättningar för att många ska besöka platsen. Täthet mäts i två nivåer i indexet och kan totalt ge 12 i värde (6+6).

NÄRA STÖRRE HÅLLPLATS

Kollektivtrafikhållplatser med täta avgångar och många linjer är miljöer där det rör sig mycket folk, ofta från olika delar av staden. En plats som ligger nära en sådan hållplats är lätt att nå för många människor, och har förutsättningar att bli välbesökt. Närhet till en större hållplats ger värde 8 i indexet.

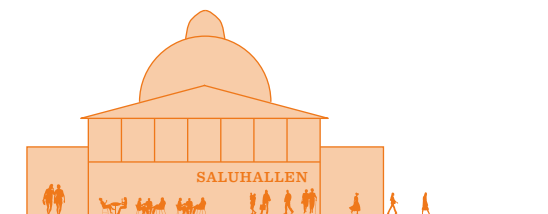
VID HUVUDSTRÅK

Vissa gator samlar stora flöden av människor. Ofta är det långa gator som går genom en eller flera stadsdelar. Om platsen ligger vid en sådan gata finns också bra förutsättningar för att locka många besökare som passerar förbi. Att platsen ligger vid ett huvudstråk ger värde 8 i indexet.

LEVANDE STADSMILJÖ – MYCKET ATT GÖRA

VID MÅLPUNKT

En viktig målpunkt i staden, som ett kulturhus, en galleria eller en saluhall, samlar många människor. Om platsen ligger vid en sådan målpunkt passerar människor på väg till målpunkten platsen, och kan lockas att stanna till. En målpunkt på platsen ger värde 6 i indexet.

STORT OCH VARIERAT SERVICEUTBUD

Ett stort och varierat utbud av service på platsen – butiker, restauranger, caféer, kultur – skapar en anledning att besöka platsen. Ett stort utbud och en stor variation i utbudet ger vardera värde 8 i indexet.

TORGMARKNAD OCH SPECIELL UPPLEVELSE

Att det finns saker att göra på platsen kan utgöra en målpunkt i sig, eller en anledning att stanna lite längre när man ändå är där. En torgmarknad ger värde 4 i indexet. Att det finns någon annan speciell upplevelse som en lekbar fontän eller en blomsterplantering utöver det vanliga ger värde 4.

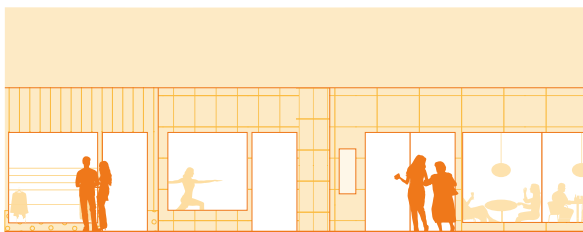
MÅNGA SITTPLATSER

Många sittplatser, både offentliga bänkar och platser på uteserveringar, bjuder in till att stanna lite längre på platsen. Läget för sittplatserna är viktigt för att de ska bli populära: soliga, vindskyddade platser med bra överblick över stadslivet på platsen står sällan tomma. Många sittplatser ger värde 8 i indexet.

LEVANDE STADSMILJÖ – HÄRLIGT ATT VARA

AKTIVA OCH DETALJRIKA BOTTENVÅNINGAR

Byggnaderna möter det offentliga rummet genom bottenvåningarna. Publika verksamheter i bottenvåningarna bidrar till stadslivet, och med en tilltalande utformning utgör bottenvåningarnas fasader vackra väggar kring platsen. Aktiva och detaljrika bottenvåningar ger totalt värde 16 (8+8) i indexet.

BILFRITT

En plats utan bullrande och utrymmeskrävande fordonstrafik är trevligare att besöka. Det finns mer plats att vistas på, och barn kan leka fritt. Bilfri yta ger värde 6 i indexet.

KRINGBYGGT

En plats som kantas av byggnader istället för till exempel parkeringsplatser eller en park ger en mer intim känsla, och byggnaderna runt platsen kan med rätt innehåll skapa målpunkter och aktiviteter på platsen. Att platsen är kringbyggd ger värde 8 i indexet.

LAGOM STORT

Riktigt stora platser blir sällan levande. Även om det är många människor på platsen räcker det sällan till för att skapa intensivt stadsliv. Om platsen är för stor är det också svårt att se vad som händer på andra sidan, och kanske upplever man det då inte som en sammanhängande plats. En lagom stor plats ger värde 6 i indexet.

SOLIGT

Sol är en viktig kvalitet i vårt kalla land. Utformningen av platsen kan gärna styras av solläget – placera bänkar vid soliga väggar, restauranger med lunch- eller kvällssol och undvik skuggande byggnader i söder. Sol på platsen ger värde 8 i indexet.

BERÄKNING AV STADSLIVSINDEX

	KVALITET	VÄRDE	BESKRIVNING
LÄTT ATT NÅ	HÖG ELLER MYCKET HÖG TÄTHET	6 ELLER 12	Över 150 personer per hektar i närområdet / Över 400 personer per hektar i närområdet. Personer=boende och arbetande.
	VID HUVUDSTRÅK	8	Långa gena stråk som knyter ihop olika delar av staden passerar platsen.
	NÄRA STÖRRE HÅLLPLATS	8	Entrén till en större hållplats (t.ex. spårvagn, tunnelbana, pendeltåg, regionaltåg, välanvänd stombuss) nås inom 300 meter från platsen.
MYCKET ATT GÖRA	STORT SERVICEUTBUD	8	Fler än 40 butiker, kaféer, restauranger, kultur- och serviceverksamheter per hektar.
	BRETT SERVICEUTBUD	6	Minst 3 olika typer av kategorierna Butiker, Kaféer och restauranger, Kultur och Service.
	VID MÅLPUNKT	6	Entrén till en viktigt målpunkt (t.ex. galleria, kulturhus, konferenscenter, biograf, arena, järnvägsstation) ligger vid platsen.
	TORGMARKNAD	4	Torghandel på platsen minst 5 dagar i veckan.
	SPECIELL UPPLEVELSE	4	Minst ett föremål som lockar till aktivitet eller skapar en speciell upplevelse t.ex. lekbar skulptur, fontän, jätteschackspel eller säsongsrelaterad upplevelse i form av träd- eller blomsterplantering (t.ex. körsbärsträden i Kungsträdgården).
	MÅNGA SITTPLATSER	6	Minst 1000 offentliga sittplatser (bänkar, sittvänliga trappor etc.) och uteserveringsplatser per hektar.
HÄRLIGT ATT VARA	AKTIVA BOTTENVÅNINGAR	8	Minst 75 % av bottenvåningarna kring platsen innehåller publika verksamheter (butiker, restauranger, kaféer, kulturverksamheter, hotelllobby etc.).
	DETALJRIKA BOTTENVÅNINGAR	8	Minst 75 % av bottenvåningarna kring platsen uppfyller följande kriterier: Små enheter, många entréer (15-20 st per 100 m), detaljrik utformning (vertikal artikulering, relief, fina material).
	KRINGBYGGT	6	Minst 60 % av platsens omkrets består av byggnader.
	BILFRITT	8	Minst 75 % av platsens markyta är bilfri (fri från trafik med personbilar).
	SOLIGT	4	Minst 50 % av platsen är solbelyst vid vårdagjämning kl 12.
	LAGOM STORT	4	Platsen är mindre än 0,75 hektar.
	STADSLIVSINDEX	100	

EXEMPEL PÅ HUR STADSLIVSINDEXET BERÄKNAS

Indexet är utformat för att kunna utvärdera både befintliga och planerade platser. Platsens stadslivsindex beräknas som summan av varje indikators (kvalitets) värde.

HUR SKA JAG MÄTA INDIKATORERNA?

Indikatorerna är kvantitativa och anger ofta ett specifikt gränsvärde. Alla indikatorer går att mäta när man vill utvärdera en plats, men somliga kräver specifika data eller är mer tidskrävande. På följande sidor finns tips och referenser för att göra egna mätningar eller bedömningar utifrån referensplatser.

STADSLIVSINDEX=

SUMMA AV KVALITETERNAS VÄRDE

	KVALITET	VÄRDE	PLATSENS VÄRDE
LÄTT ATT NÅ	HÖG ELLER MYCKET HÖG TÄTHET	6/12	6
	VID HUVUDSTRÅK	8	8
	NÄRA STÖRRE HÅLLPLATS	8	8
MYCKET ATT GÖRA	STORT SERVICEUTBUD	8	8
	BRETT SERVICEUTBUD	6	UPPFYLLS EJ
	VID MÅLPUNKT	6	UPPFYLLS EJ
	TORGMARKNAD	4	4
	SPECIELL UPPLEVELSE	4	4
	MÅNGA SITTPLATSER	6	UPPFYLLS EJ
HÄRLIGT ATT VARA	AKTIVA BOTTENVÅNINGAR	8	8
	DETALJRIKA BOTTENVÅNINGAR	8	UPPFYLLS EJ
	KRINGBYGGT	6	6
	BILFRITT	8	UPPFYLLS EJ
	SOLIGT	4	4
	LAGOM STOR	4	4
	STADSLIVSINDEX	100	60

EXEMPEL PÅ UTVÄRDERING AV FIKTIV PLATS

HUR SKA JAG MÄTA?

MÄTBARA VARIABLER I TIDIGA STADSBYGGNADSSKEDEN

Att använda sig av mätbara metoder för att förstå stadsstruktur och stadsrum blir allt vanligare inom planering. Till skillnad från andra metoder för att utvärdera stadsmiljö (till exempel PPS och Gehl architects på sidan 11) baseras det här indexet på kvantitativa gränsvärden. Vissa av dessa är enklare att mäta, som platsens storlek. Andra är mer komplexa, som täthetsmått eller antal sittplatser. På de följande sidorna beskrivs vissa av dessa mått mer i detalj.

Gränsvärdena i indexet ska ses som en riktlinje och inte en exakt siffra. Till exempel ger fler än 40 urbana verksamheter per hektar värde 8 i indexet. För det första är det naturligtvis svårt att i ett tidigt planeringsskede veta exakt antal verksamheter på platsen, och för det andra är det givetvis så att även 38 eller 35 urbana verksamheter per hektar kan bidra till en levande stadsmiljö. Här behöver den som använder sig av indexet använda sin kunskap och förnuft för att bedöma vilket värde platsen ska få i indexet.

Många indikatorer kan vara svåra att känna till i ett tidigt skede. Då kan bedömningen behöva baseras på projektets ambitionsnivå och förutsättningar. Finns det till exempel en ambition om en plats med mycket saker att göra, och förutsättningar för att rymma det som i indexet kallas "speciell upplevelse", är det rim-

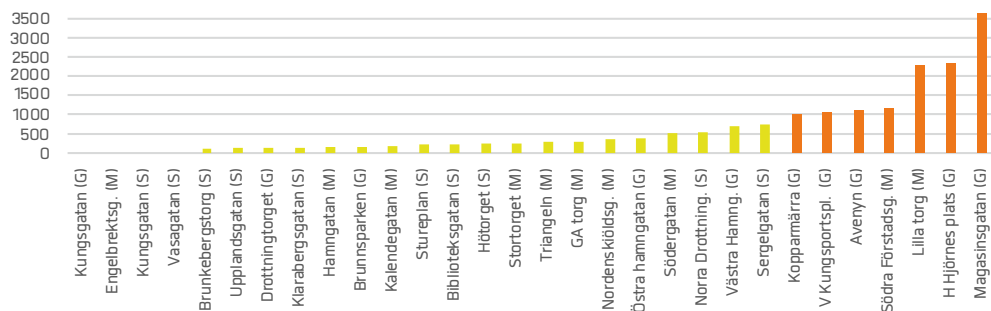
ligt att vid en översiktlig bedömning anta att platsen kommer ha någon form av upplevelserikt föremål (till exempel en lekbar skulptur eller en blomplantering utöver det vanliga).

AVGRÄNSNING AV PLATSEN

Alltid när man mäter stadsform är avgränsningen avgörande för resultatet. Andelen bilfri yta blir till exempel olika beroende på om man räknar in en bilgata bredvid ett torg som ska analyseras. Som tumregel bör avgränsningen stämma överens med upplevelsen av stadsrummet: upplevs bilgatan som en del av torget bör den ingå i avgränsningen.

EXEMPEL: MÄTA ANTAL SITTPLATSER

Diagrammet visar antal sittplatser per hektar. Sju platser har mer än 1000 platser på hektar vilket är gränsvärdet i indexet. Sittplatser som räknas med

OFFENTLIGA SITTPLATSER

Sittplatser per hektar

är både platser på uteserveringar och offentliga sittplatser. De offentliga sittplatserna kan vara bänkar, men också till exempel sittvänliga trappor eller liknande installationer.

Det mest självklara sättet att mäta detta för att göra en utvärdering enligt stadslivsindexet är förstås att räkna antal sittplatser. Men på en planerad plats vet man troligtvis inte detta. Då kan de trettio studerade platserna fungera som referensplatser. Bedömningen handlar då om huruvida den planerade platsen kommer att likna någon av de sju platserna som uppfyller indexets gräns. De sju platserna har gemensamt att de har liten eller ingen plats för bilar, vilket gör att det finns gott om plats att placera bänkar och uteserveringar på. De har också gott om restauranger i bottenplan och bra sollägen. En plats med liknande kvaliteter, där det också finns ambitioner om att skapa gott om sittplatser, kan vid en översiktlig bedömning anses uppfylla indexet gränsvärde.

EXEMPEL MÄTA TÄTHET

Kartorna visar täthetsnivåer i city i Stockholm, Göteborg och Malmö. I alla tre städer uppnår citymiljöerna indexets lägre täthetsnivå på 150 personer per hektar. Stora delar av Stockholms city har indexets högsta täthetsnivå, 400 personer per hektar, men den nivån saknas helt i Malmö och finns bara i ett mindre område i Göteborg.

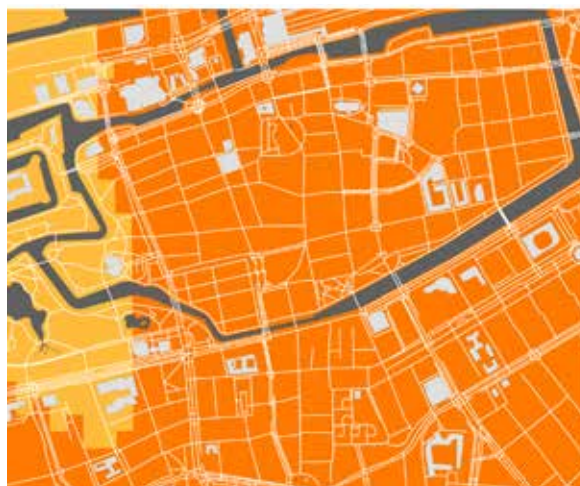
När en planerad plats analyseras kan dessa kartor användas som vägledning. Ligger platsen inom kartans avgränsningsområde används befintlig täthetsnivå, om inte planeringen av platsen inkluderar en stor mängd ny bebyggelse som gör att hela stadsdelens täthet ökar. I så fall bör en ny täthetsanalys göras. Om platsen ligger någon annanstans kan kartorna ändå ge en fingervisning om vilken typ av stadsmiljö som motsvarar täthetsnivåerna i indexet.

STOCKHOLM

GÖTEBORG

MALMÖ

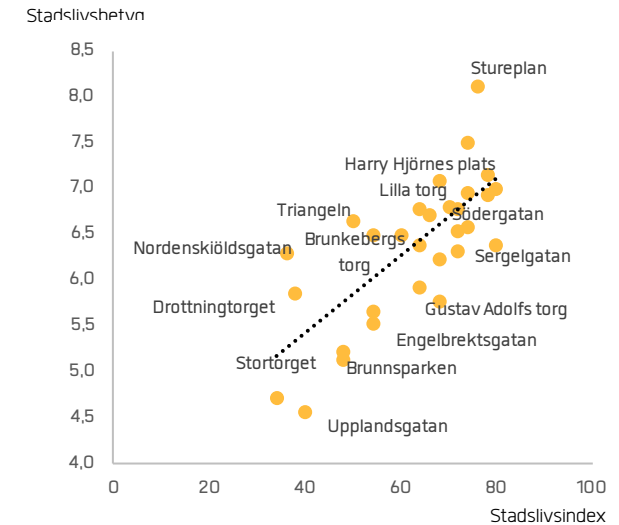
BOENDE OCH ARBETANDE PER HEKTAR

- > 400 pers/ha
- 150-400
- < 150

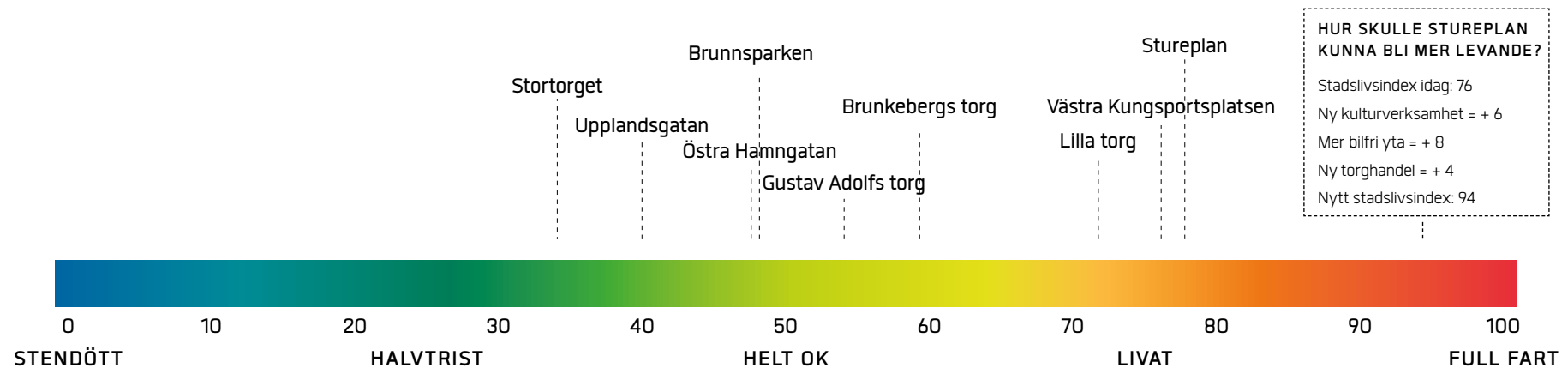
STADSLIVSINDEX FÖR NÅGRA PLATSER

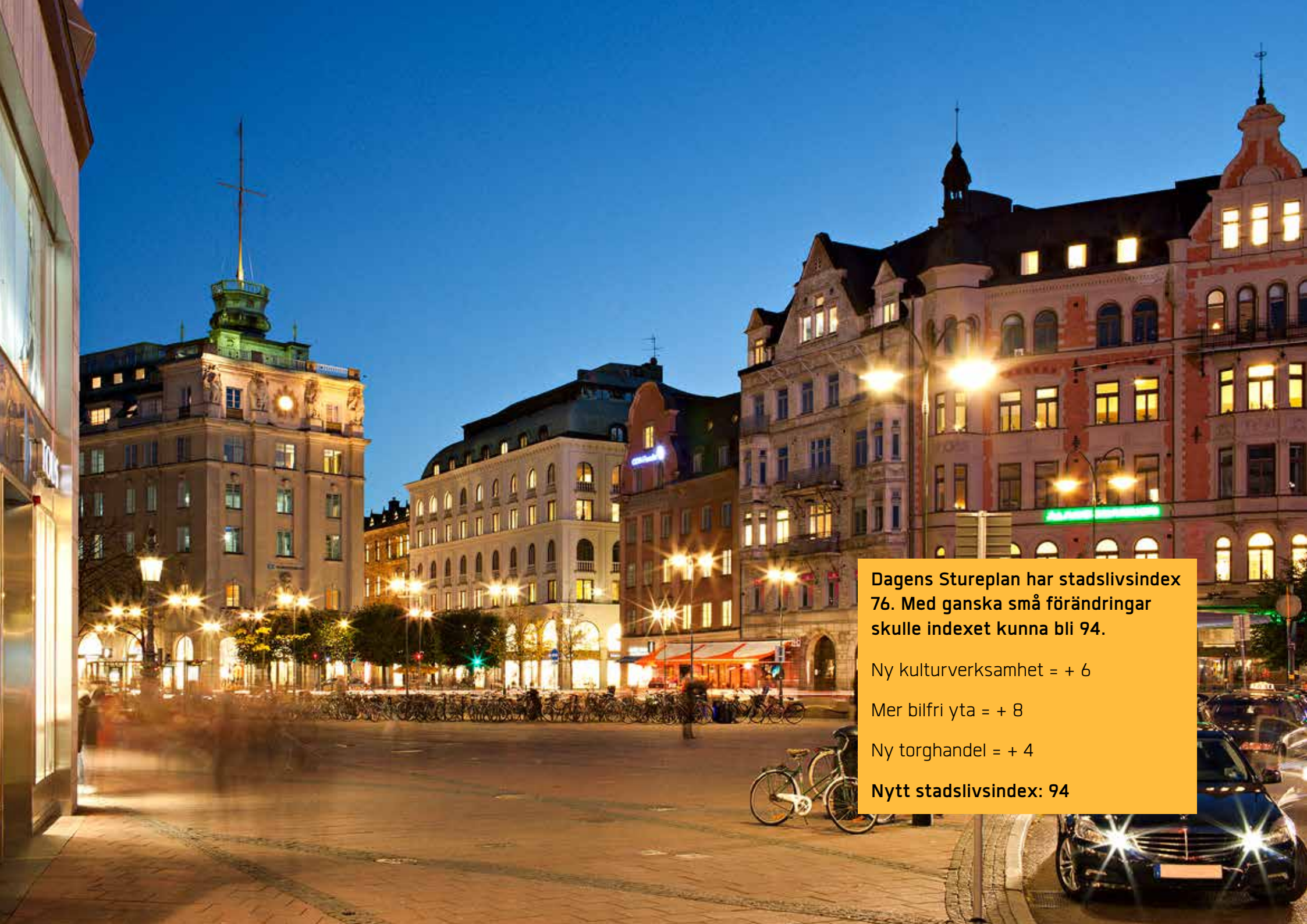
Nedan visas indexet som en temperaturskala mellan stendött (index 0) och full fart (index 100). Ett antal av de trettio analyserade platserna har placerats in på skalan för att testa indexet. Stureplan, Västra Kungsportsplatsen och Lilla torg får ett index på mellan 70 och 80 och blir därför "livade" platser, medan Upplandsgatan och Drottningtorget får mellan 30 och 40: "halvtrista" platser. Ingen av de utvärderade platserna hamnar på skalans utkanter, det kan alltså finnas platser som är tråkigare än Upplandsgatan, liksom det kan finnas platser som är mer levande än Stureplan. Det rimmar väl med resultatet från intervjuerna där de här platserna i snitt får 4 respektive 8 poäng på en skala mellan 1 och 10.

Stureplan som har index 76 skulle med ganska små förändringar kunna gå från en "livad plats" till en plats med "full fart". Genom ett bredare utbud (till exempel någon kulturverksamhet) och ytterligare minst 300 kvadratmeter bilfri yta skulle indexet bli 90. För att ytterligare höja indexet krävs även torghandel, vilken i realiteten skulle behöva innebära en ännu större andel bilfri yta för att skapa plats.

KORRELATION MELLAN STADSLIVSBETYG OCH STADSLIVSINDEX FÖR DE 30 ANALYSERADE PLATSERNA

Dagens Stureplan har stadslivsindex 76. Med ganska små förändringar skulle indexet kunna bli 94.

Ny kulturverksamhet = + 6

Mer bilfri yta = + 8

Ny torghandel = + 4

Nytt stadslivsindex: 94

I det här kapitlet diskuteras några aspekter av studiens resultat. Vad gör cityläget så speciellt? Vad betyder bottenvåningarna när vi ska bygga en mer levande stad? Vilken betydelse har bostäder? Och hur hänger levande stadsmiljö ihop med trygg stadsmiljö?

DISKUSSION

LEVANDE STADSMILJÖER I STATIONSNÄRA LÄGEN

De trettio studerade platserna ligger alla i citylägen, med närhet till stadens centralstation. Centralstationen är en speciell plats i en stads centrum: här rör sig folk dygnet runt, och det är troligtvis den plats i staden med störst blandning av människor — här rör sig människor från alla stadens stadsdelar tillsammans med långväga besökare och turister. Butiker och restauranger öppnar tidigt och stänger sent, och bidrar därför också till folkliv många av dygnets timmar. Det gör också de hotell med kvällsöppna lobbyer och restauranger som gärna koncentreras kring stationen.

Allt detta bidrar till fantastiska förutsättningar för att skapa levande platser nära centralstationen. Samtidigt är det uppenbart att det finns utmaningar. Centralstationens roll som bytespunkt har under 1900-talets bilfokuserade stadsplanering gjort att stationerna ofta omges av trafikdominerade miljöer. Försök att komma på en stationsbyggnad som vetter mot ett bilfritt torg - inte en helt enkel uppgift. De två platser i den här studien som ligger närmast en centralstation, Drottningtorget i Göteborg och Vasagatan i Stockholm, har båda fått låga stadslivsbedömningar. Tittar man närmare på insamlade data blir det tydligt att det inte är läget det är fel på, i indexet får båda platserna höga poäng i kategorin "lätt att nå". Men platsernas innehåll och utformning klarar inte av att ta hand om den potential som läget skapar. På Vasagatan finns få anledningar att stanna till: en bildominerad miljö, få sittplatser och inga andra aktiviteter. Drottningtorgets storlek, tillsammans med litet utbud och få aktiva fasader gör att platsen får ett lågt värde.

EN LEVANDE STADSMILJÖ BEHÖVER BRA BOTTENVÅNINGAR

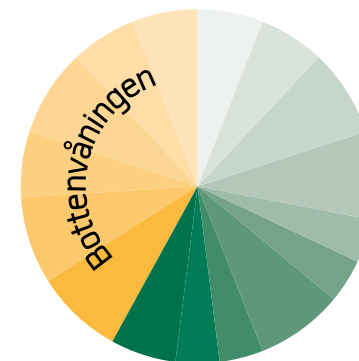
Det är genom bottenvåningen som en byggnad möter det offentliga rummet. Verksamheter i bottenvåningen står i direkt kontakt med livet i staden, och om verksamheterna skapar attraktiva målpunkter under hela dagen och kvällen bidrar de till att fler människor rör sig på platsen. Verksamheter som spiller ut i det offentliga rummet, som uteserveringar eller utställda varor, bidrar till saker att göra på platsen, och kan också skapa en mer upplevelserik miljö. Bottenvåningarnas fasader utgör det offentliga rummets väggar, och utformningen av fasaden spelar stor roll för hur vi upplever platsen. En skala som förhåller sig till människans mått och takten hos en gående utgör en mer upplevelserik stadsmiljö än storskaliga fasader som bäst upplevs när man färdas fort i bil.

"Bottenvåningen utgör visserligen bara 10 % av byggnaden men den avgör till 90 % byggnadens bidrag till upplevelsen av stadsrummet"

HANS KARSSENBERG & JEROEN LAVEN, THE CITY AT EYE LEVEL 2012

Många stadslivskännare har lyft fram bottenvåningarnas betydelse tidigare, till exempel Jan Gehl och den nederländska organisationen Stipo. I den här studien bekräftas detta ytterligare. Den statis-

tiska analysen visar tydligt att variabler relaterade till byggnadernas bottenvåningar har stor betydelse för om platsen upplevs som levande. Det handlar till exempel om fasadernas utformning, om förekomsten av uteserveringar och i vilken grad det finns publika verksamheter i bottenvåningarna. Totalt upptas nära hälften av indexets totalpoäng av variabler relaterade till hur byggnadernas bottenvåningar utformas. Bottenvåningarna är alltså avgörande för att skapa en levande stadsmiljö, och kanske det viktigaste verktyget när vi planerar en ny eller omvandlad stadsmiljö. Andra indikatorer är svårare att förändra, som till exempel närhet till kollektivtrafik eller huvudstråk, men att fylla bottenvåningarna med intressanta verksamheter och utforma fasaderna med omsorg är ofta lättare.

NÄRA HÄLFTEN AV INDEXET UTGÖRS AV INDIKATORER SOM GÅR ATT PÅVERKA MED BYGGNADENS BOTTENVÅNING

Indikatorer som går att påverka genom byggnadens bottenvåning i gula-toner och övriga indikatorer i gröna toner

TRYGGHET OCH LEVANDE STADSMILJÖ

Trygghet i stadsmiljön är en aktuell fråga, som i mycket hänger ihop med frågan om levande stadsmiljö, även om det inte har varit huvudfokus i den här studien.

Trygghet är ett komplext begrepp och trygghet kan upplevas mycket olika. Otrygghet kan till exempel handla om rädsla för att utsättas för överfall eller stölder, men det kan också handla om rädsla för terrordåd eller trafikolyckor. Vilken stadsmiljö som upplevs otrygg varierar troligtvis med vad man är rädd för. Ytterligare en aspekt av detta handlar om att otrygghet inte behöver vara samma som risken för att faktiskt utsättas för brott. Till exempel upplever kvinnor generellt större otrygghet, samtidigt som män i större utsträckning utsätts för brott.

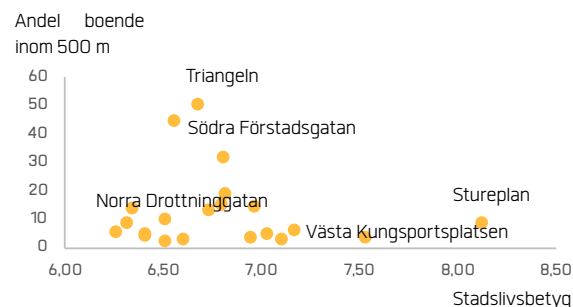
När platserna i den här studien utvärderades utifrån hur levande de är byggde frågeställningen på dels om det fanns *folkliv* på platsen, och dels om det är en plats *man gärna besöker*. Att det finns mycket folk på platsen är en faktor som påverkar tryggheten: välbefolkade platser brukar upplevas som tryggare än folktomma. Att man gärna besöker platsen indikerar också att det är en trygg plats, otrygga platser är snarare platser som undviks.

De faktorer som påverkar stadslivsbetyget, och som ingår i indexet, sammanfaller delvis med faktorer som vi sedan tidigare vet påverkar upplevelsen av trygghet. Det handlar bland annat om mängden människor på platsen, att platsen är bilfri och att det finns fönster och publika funktioner i byggnadernas bottenvåningar.

BOSTÄDERS BETYDELSE FÖR EN LEVANDE STADSMILJÖ

Att bygga fler bostäder i citymiljöer som domineras av handel och kontor framförs ofta som ett viktigt verktyg för att skapa en mer levande och trygg stadsdel. Blandstad, alltså där det finns en blandning av bostäder och arbetsplatser, anses skapa flöden och folkliv även kvällstid.

Andelen boende har analyserats i denna studie på olika sätt: som andelen boende av totalbefolkning i närområdet, som andel närboende av de som intervjuades på platserna och som antal bostadsentréer på platserna. I det urval av platser som studerats här finns få samband mellan hög andel boende och upplevelsen av en levande plats. Det är bara i Stockholm som det går att hitta ett visst samband mellan andel närboende som besöker platsen och betyg, och då enbart om Upplandsgatan undantas från analysen. Stureplan och Biblioteksgatan har en högre andel boende bland de som besöker platsen, och också ett högre betyg. Ser man däremot till andelen boende i

SAMBAND MELLAN STADSLIVSBETYG OCH ANDEL BOENDE I NÄROMRÅDET

Diagrammet innehåller samtliga studerade platser och visar att det inte finns några samband.

omgivningarna (inom 500 meter kring platsen) finns inget samband med hur levande platsen upplevs. Det kan finnas flera anledningar till detta:

1. Cityläget är speciellt

Studien begränsar sig till platser i citymiljöer. Citymiljöer har ofta en mycket stor andel arbetsplatser. Ändå finns en viss blandning av annat slag, i och med att city är en målpunkt för hela staden. Det uppstår en blandning av människor med olika ärenden i city: människor med olika typer av arbeten, människor som handlar, som besöker kulturevenemang eller restauranger, eller turistar i staden. De olika typerna av målpunkter attraherar besökare olika tider av dygnet, vilket gör att det finns förutsättningar för stadsliv både dag och kväll. När det gäller stadsliv kvällstid har de många hotellen i city en särskild betydelse eftersom de bidrar till att människor finns i området även kvällstid.

Som en jämförelse kan man tänka sig ett renodlat arbetsplatsområde i ett perifert läge, med samma låga andel boende som många av de studerade platserna här. Det är mycket osannolikt att stadsmiljön i ett sådant skulle kunna bli lika levande som en plats i city.

2. Bostäder kan skapa en upplevelse av tillhörighet

Det är också viktigt att komma ihåg att frågeställningen i den här studien inte handlade om hur trygg platsen är. I viss mån kan det gå hand i hand med upplevelsen av levande stadsmiljö (som diskuterats tidigare), men det är troligt att en plats som upplevs som trygg i större grad har människor som känner en tillhörighet till platsen, och därmed ett större ansvar för vad som sker på platsen. För tryggheten är

det troligt att en blandning av bostäder och arbetsplatser har större betydelse.

3. Andel bostäder skapar en viss karaktär

Slutligen är begreppet "levande" ett brett begrepp, i denna studie definierad som "En händelserik plats du gärna besöker för att uppleva folkliv". Det här är en definition som stämmer väl in på många citymiljöer, men säkert också på stadsmiljöer som Haga Nygata i Göteborg eller Nytorget i Stockholm, platser som har en betydligt större blandning av boende och arbetande än många av de miljöer som studerats här. Många skulle nog säga att Haga Nygata eller Nytorget har en annan karaktär än till exempel Kungsportsplatsen eller Stureplan. Karaktären påverkas av att det finns fler boende i närheten, men en levande stadsmiljö kan ha olika karaktär.

Blandningen av bostäder är alltså inte oviktig för hur en plats upplevs, men det verkar som att det finns många andra variabler som spelar större roll för att en citymiljö ska upplevas som just levande. Att enbart tillföra fler bostäder gör inte per automatik platsen bättre. Denna studie har funnit att attraktiva bostenvåningar och målpunkter som lockar många människor är helt avgörande, oavsett andelen bostäder.

För att få till en riktig blandstad i city skulle det krävas en stor volym nya bostäder. Till exempel visar en tidigare studie (SVA Centralstationsområdet, 2018) att man skulle behöva bygga nära 2000 bostäder i Stockholm city för att Centralstationsområdet skulle få en blandning på 30 procent boende. Det är mer än den totala byggvolymen som planerats i området. Att bygga öppna bostenvåningar borde i det perspektivet vara ett enklare, och mer effektivt verktyg, för en levande stadsmiljö.

CONSID

LEBENS

Snegeln

CHURROS
VÄLKOMMEN
welcome 7 Tage 24h

SPACESCAPE

Spacescape AB / Östgötagatan 100 / Box 4700 / SE-116 92 Stockholm / Sweden
Tel +46 8 452 97 67 / www.spacescape.se / info@spacescape.se